

Suomen alue- ja väestörakenteen kehitys – väestöennuste 2025-2050

12.12.2025

Rasmus Aro

Esityksen sisältö

1. Tausta
2. Tulevaisuus
3. Pohdintaa

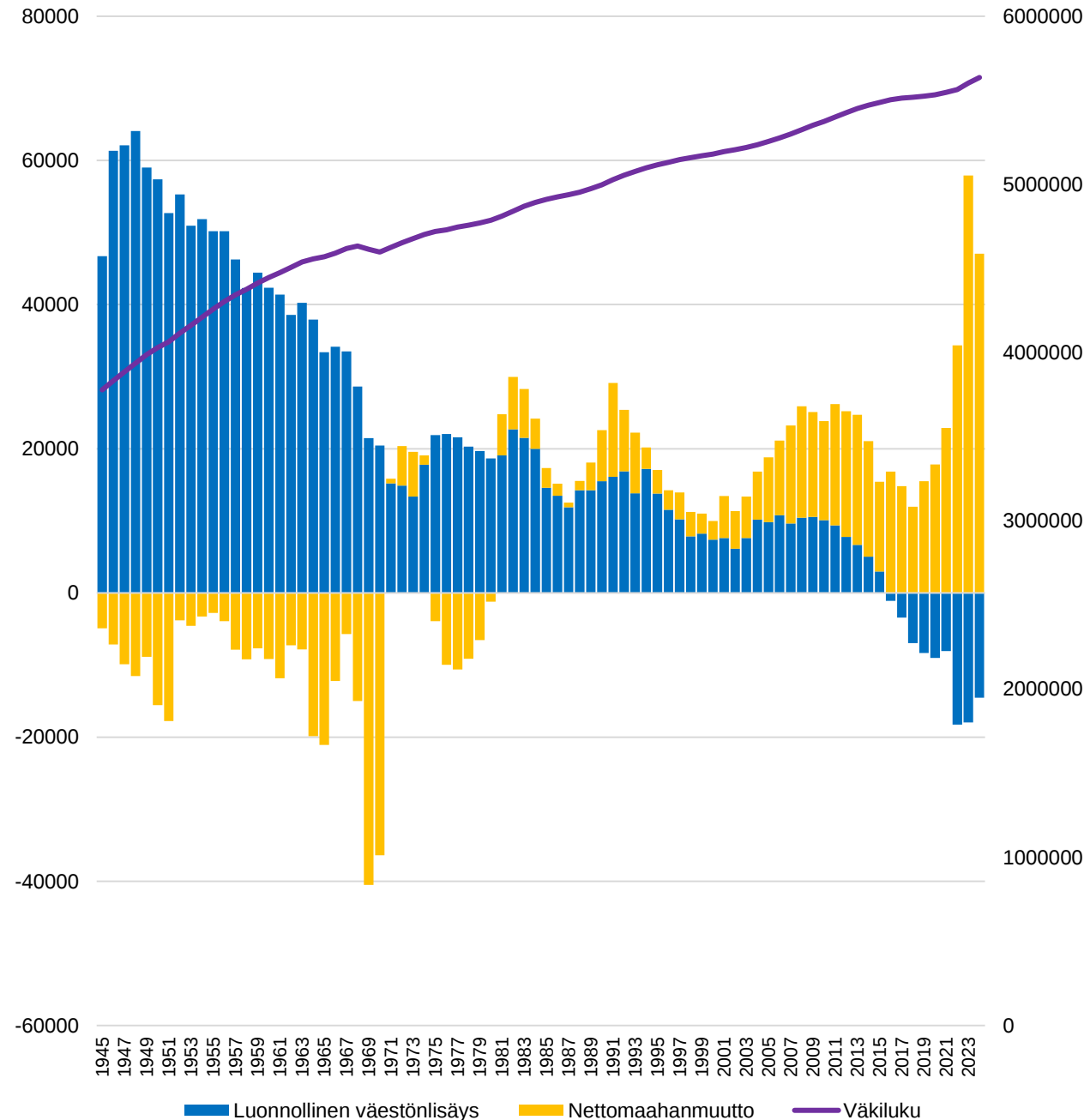
Miltä Suomen alueelliset väestönkehityksen kuvat ja keskeiset ilmiöt näyttävät ja millaisia vaikutuksia näillä on?

1. Tausta

Kansallisen väestönkehityksen murros

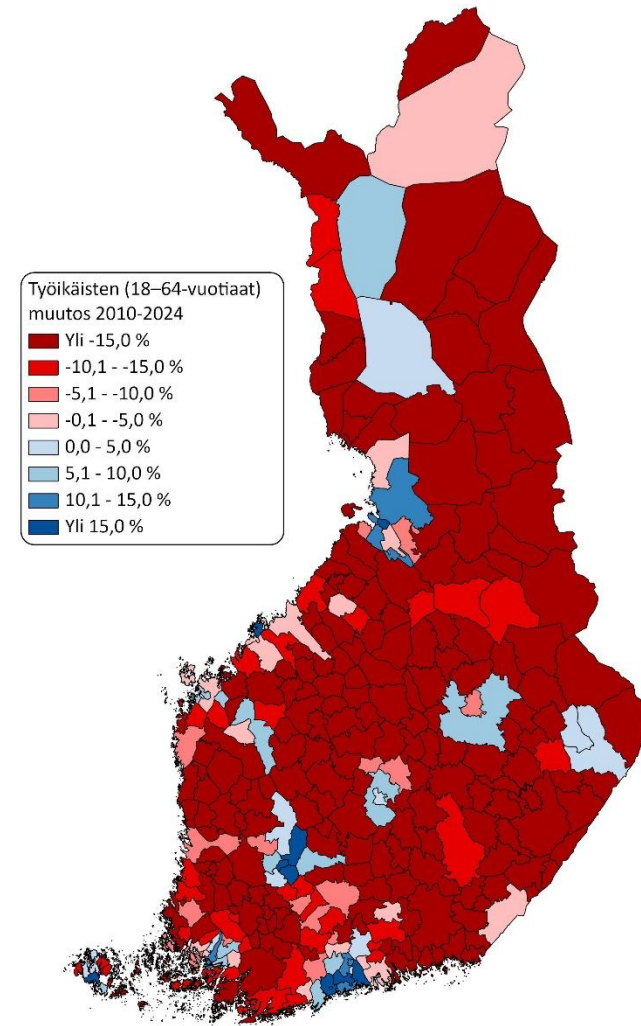
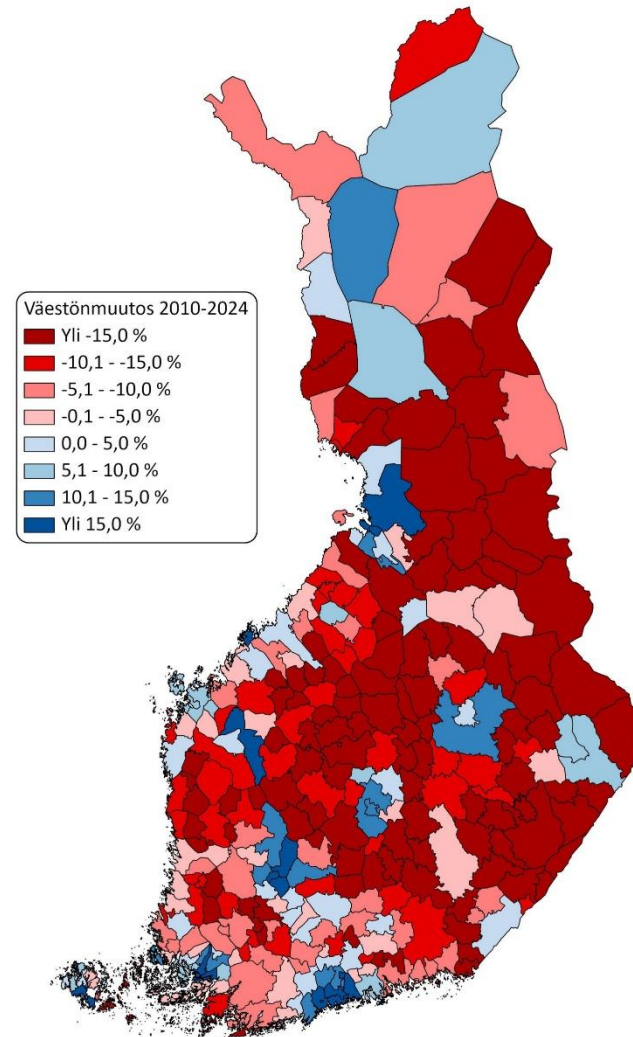
- Historiallisesti Suomen väestö on kasvanut syntyneiden kuolleita huomattavasti suuremmalla määrällä. Tässä tapahtui (pysyvä?) muutos **vuonna 2015, jolloin Suomessa syntyi viimeisen kerran enemmän henkilöitä kuin kuoli.**
 - Muutos on osin odotettu, Suomi seuraa esimerkiksi Saksan ja Espanjan kaltaisia EU-maita.
 - Käytännössä kaikki vauraat maat ajautuvat jossain vaiheessa samaan väestönkehityksen rakenteeseen
- **Vuoden 2015 jälkeen vain maahanmuutto on mahdollistanut väestönkasvun.** Hyvin todennäköisesti kaikki pitkän aikavälin väestönkasvu vaatii maahanmuuttoa.
 - Työikäisen väestön kasvu on ollut riippuvaista maahanmuutosta 2010-luvun alusta lähtien.

Suomen väkiluvun kehitys sekä väestönkehityksen osatekijät 1945-2024

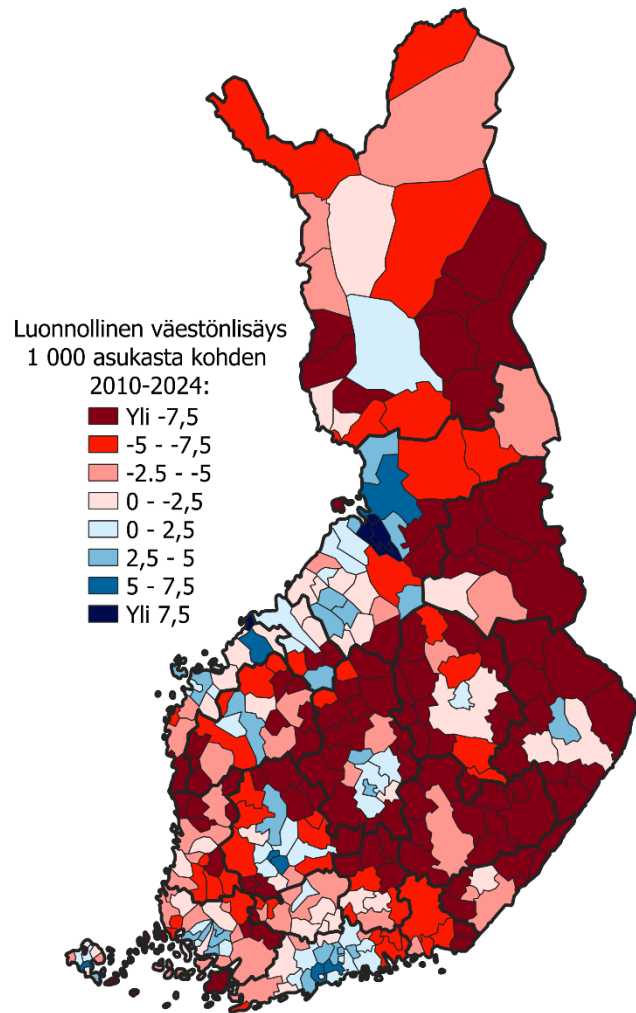
Aluetasolla väestönkehitys on jo pitkään ollut polarisoitunutta

- **Alueellinen** (esim. maakunnat, kunnat) **väestönkehitys on ollut eriytynyttä vähintään 1960-luvulta lähtien.**
 - Syntyvyyden lasku ja kaupungistuminen erojen taustalla; monet nykyisen kehityksen erolinjat syntyvät jo ”suuren muuton” seurauksena 1960-luvulla. (esim. Westerholm 2002)
 - 1990-luvun laman jälkeen nopeutuvat alueellisen kehityksen erot (esim. Tervo 2005).
 - Elinkeinorakenteen muutos keskeinen tausta-ajuri
- **Vuosien 2010-2024 aikana erot ovat kärjistyneet:** vain noin joka neljännessä kunnassa väestö kasvaa, työikäinen väestö vielä harvemmassa.
 - **Väestö kasvoi lähinnä suurilla kaupunkiseuduilla.**
 - Osassa kuntia katkeamaton väestön väheneminen 1970-luvulta.
 - Uutena ilmiönä myös monien maakuntakeskusten väestön nopea väheneminen – **kokonaisia maakuntia ilman yhtään kasvavaa kuntaa!**

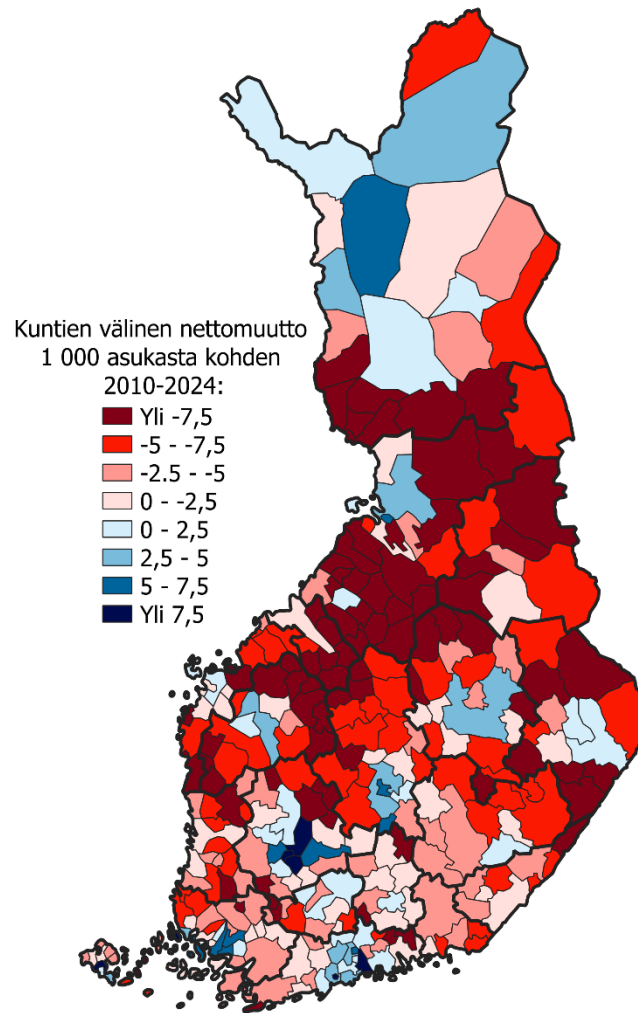

Koko väestön ja työikäisen väestön muutos 2010-2024 (%)

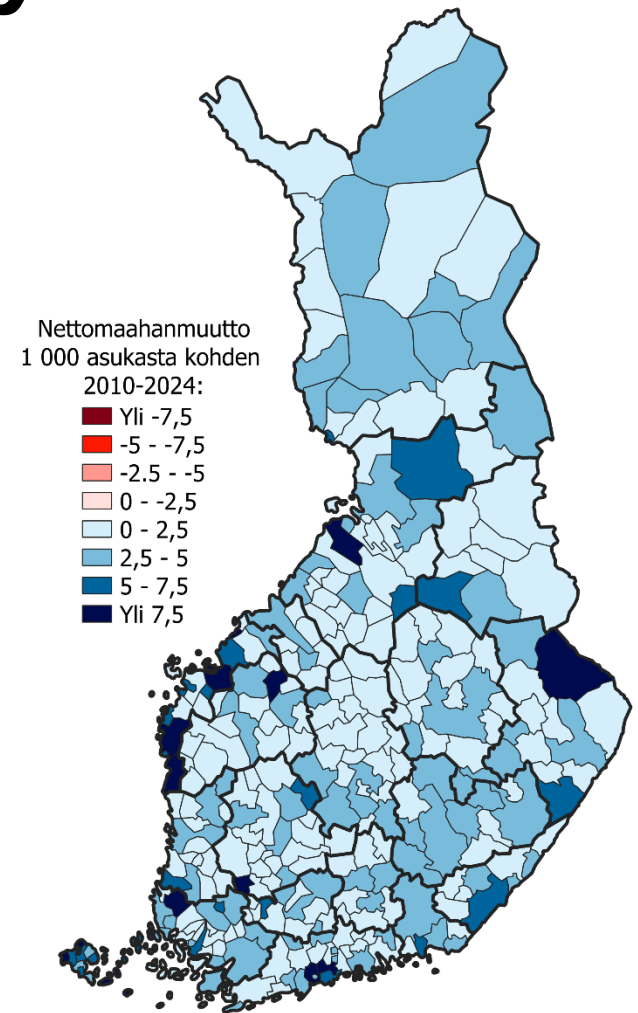
Kaikki väestönkehityksen osatekijät voimistavat alueellista eriytymistä!

**Luonnollinen
väestönlisäys**

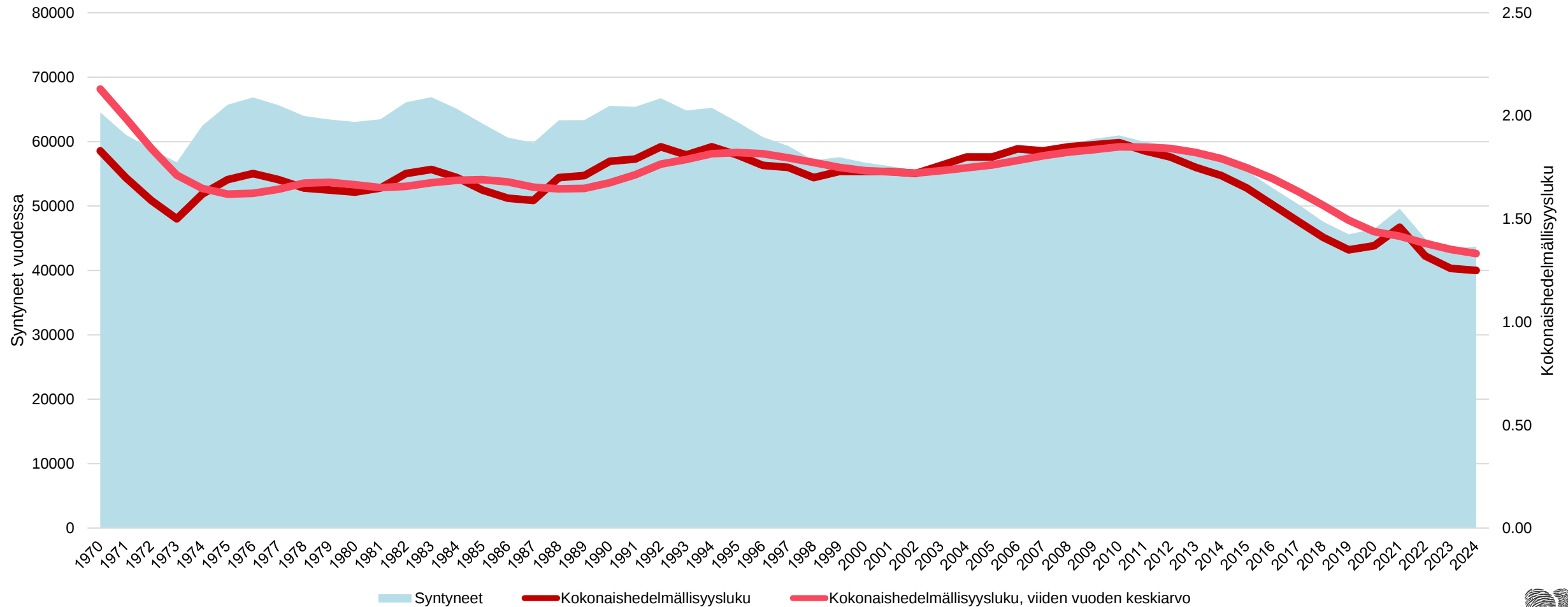
**Kuntien välinen
nettomuutto**

**Netto-
maahanmuutto**

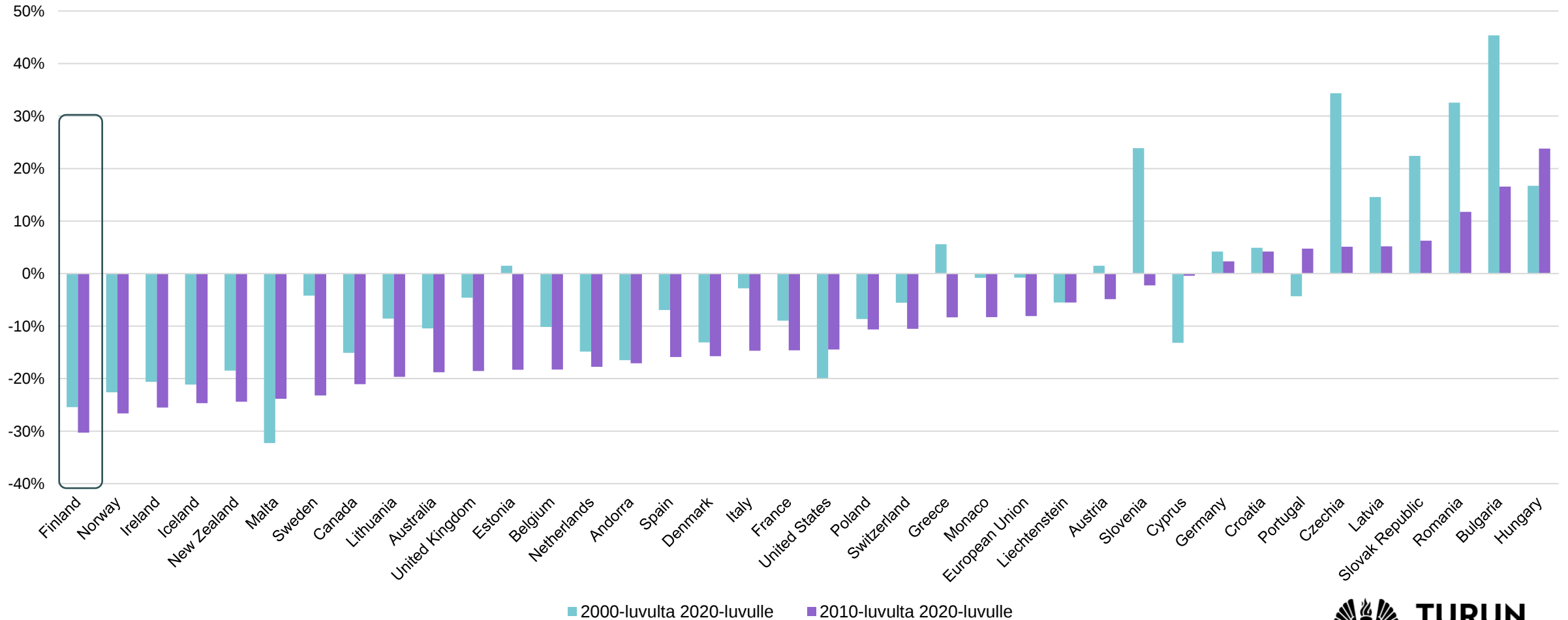
Syntyvyyden lasku suurena demografisena murroksena

Syntyvyyden lasku: syntyneet ja kokonaishedelmällisyysluku 1970-2024

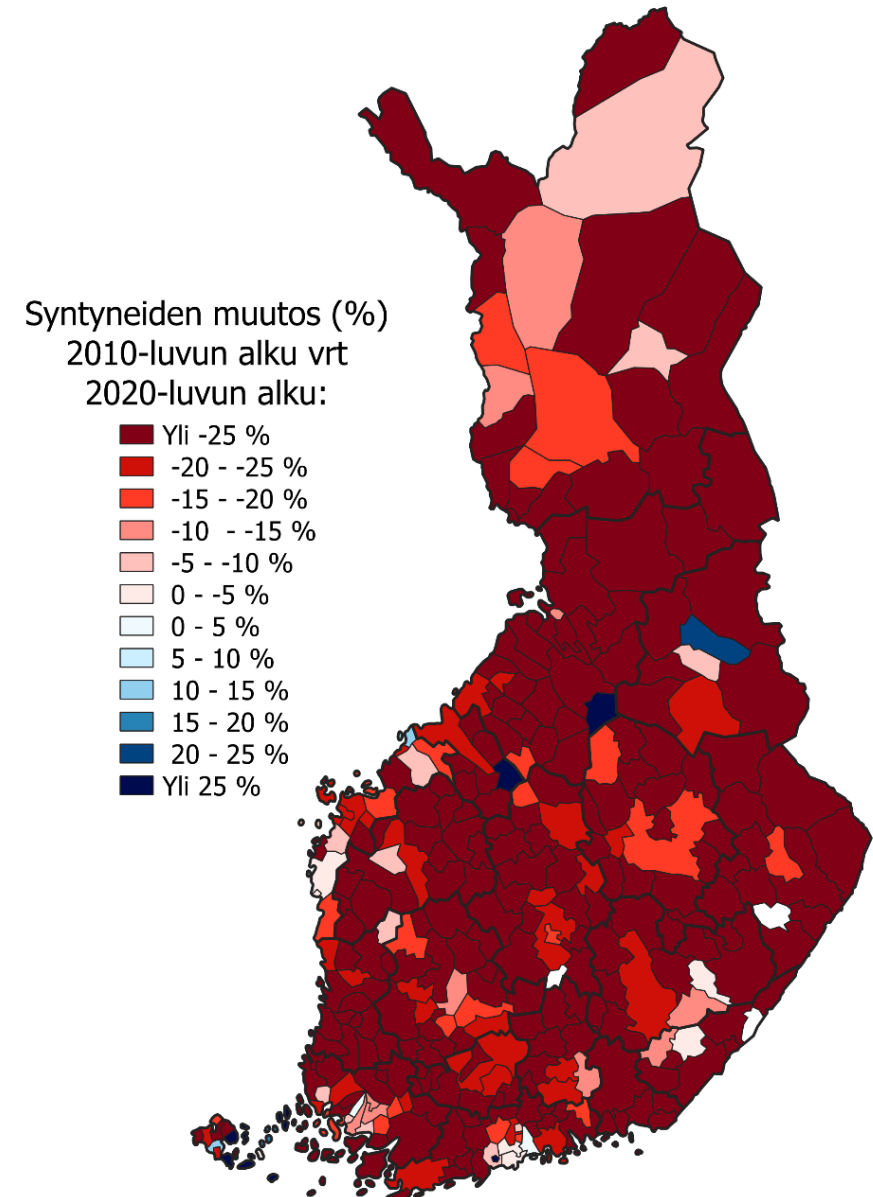
Suomen syntyvyyden lasku kansainvälisessä kontekstissa

Kokonaishedelmällisyyden muutos

Syntyvyyden lasku alueellisena murroksena

- **Syntyneiden määrä romahti noin 60 000 syntyneestä 45 000 syntyneeseen per vuosi 2010- ja 2020-lukujen aikana.**
 - Syyt syntyvyyden laskulle ovat moninaiset ja linkittyvät mm. parisuhteisiin, koettuun epävarmuuteen jne. (enemmän esim. Savelieva, Jokela & Rotkirch 2022, Väestöliitto 2017, Väestöliitto 2022).
- **Syntyneiden määrä väheni lähes kaikissa kunnissa, mutta ”vähenemisen nopeus” vaihteli.**
 - Hillityn muutos oli alueilla, joissa muuttoliike kasvatti hedelmällisessä iässä olevaa väestöä (esim. pääkaupunkiseutu, Tampere).
 - **Muutos oli rajuin kunnissa, jossa myös muu väestönkehitys oli heikkoa.** Yksittäisissä kunnissa syntyneiden määrä on jopa puolittunut.
 - **Syntyvyyden lasku voimistaa etenkin osassa maaseutukuntien ja pienten kaupunkien supistumista,** joissa korkea syntyvyys osin hillitsi väestön supistumista.

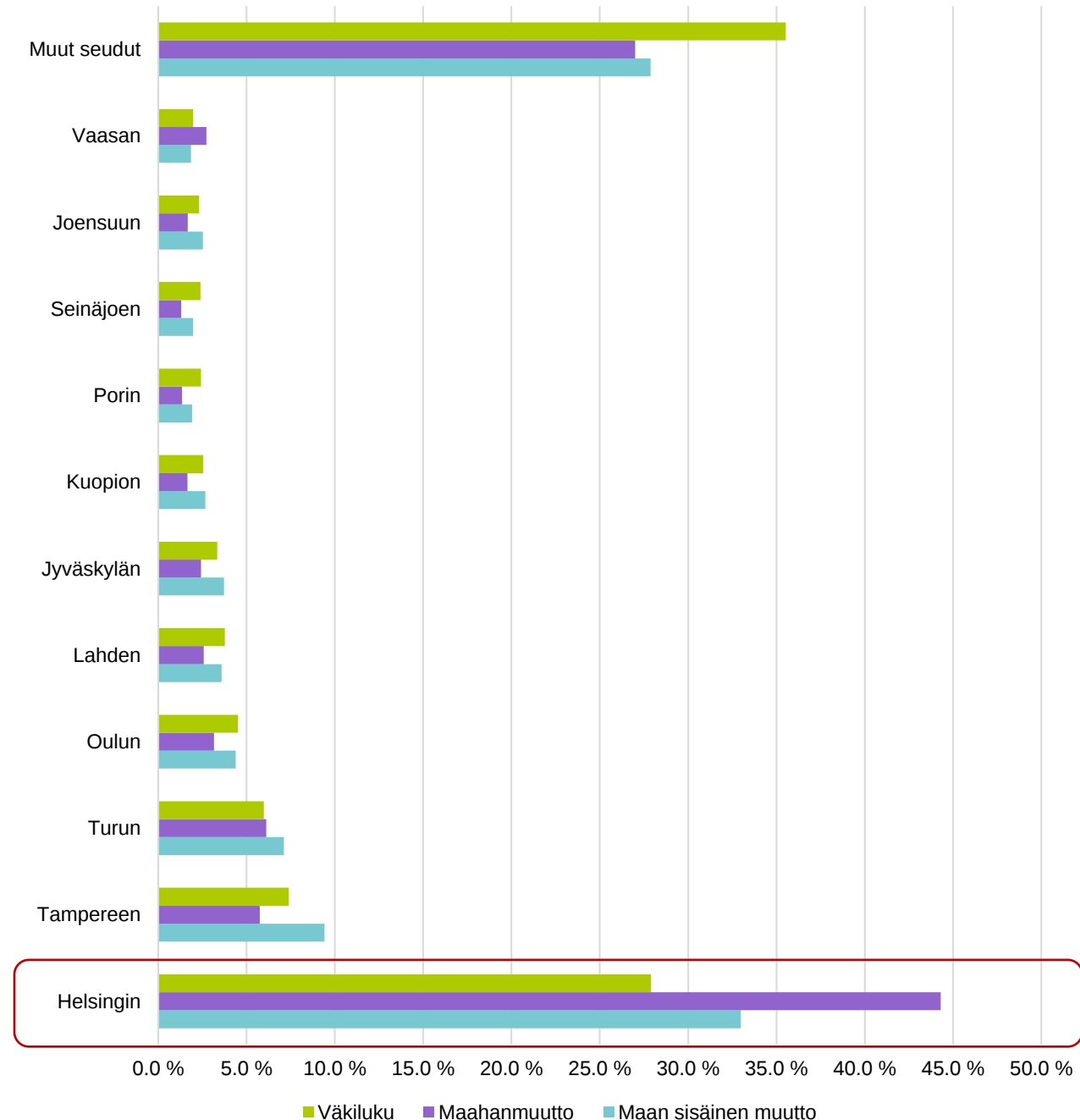

Syntyneiden muutos 2010-2024

Maahanmuutto jakautuu hyvin epätasaisesti maan sisällä

- Vaikka lähes kaikki kunnat saavat muuttovoittoja ulkomailta, **maahanmuuton jakauma on alueellisesti erittäin epätasainen**.
 - Etenkin Helsingin seudulle kohdistuu poikkeavan suuri osuus maahanmuutosta. Helsingin seudun lisäksi lähinnä Turun seudulle kohdistuu väestöosuutta enemmän maahanmuuttoa.
 - Pääkaupunkiseutu on kasvanut 2020-luvulla pelkästään ulkomailta saaduilla muuttovoitoilla.
- **Maahanmuuttajien muuttoliike on myös maan sisällä hyvin keskittävää** (jopa enemmän kuin muun väestön). (ks. esim. Hannel et al. 2023).
 - Maahanmuuttajataustaiset muutot keskittyvät vahvasti pääkaupunkiseudulle, jopa muiden suurten kaupunkien asema on tässä muuttoliikkeessä heikko. **Osa kunnista menettää lähes kaikki maahanmuuttajat maan sis. muuttoliikkeessä.**
- **Seurauksena valtavat erot maahanmuuttajataustaisen väestön osuudessa.**

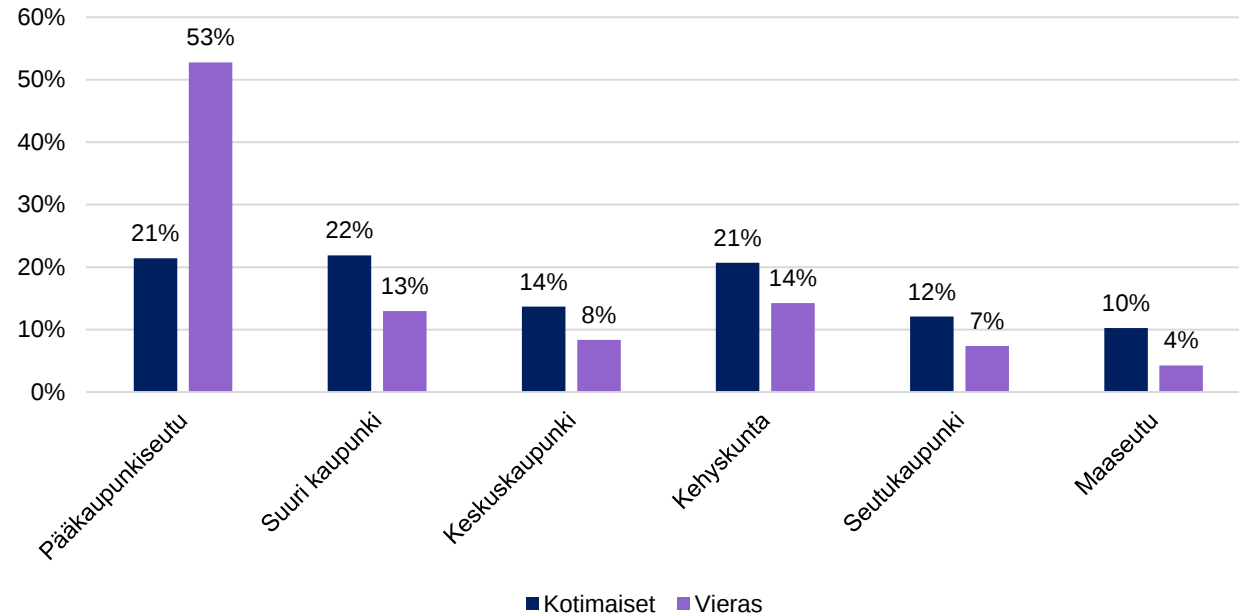
Eri seutujen osuus vuosien 2010-2024 muuttoliikkeestä

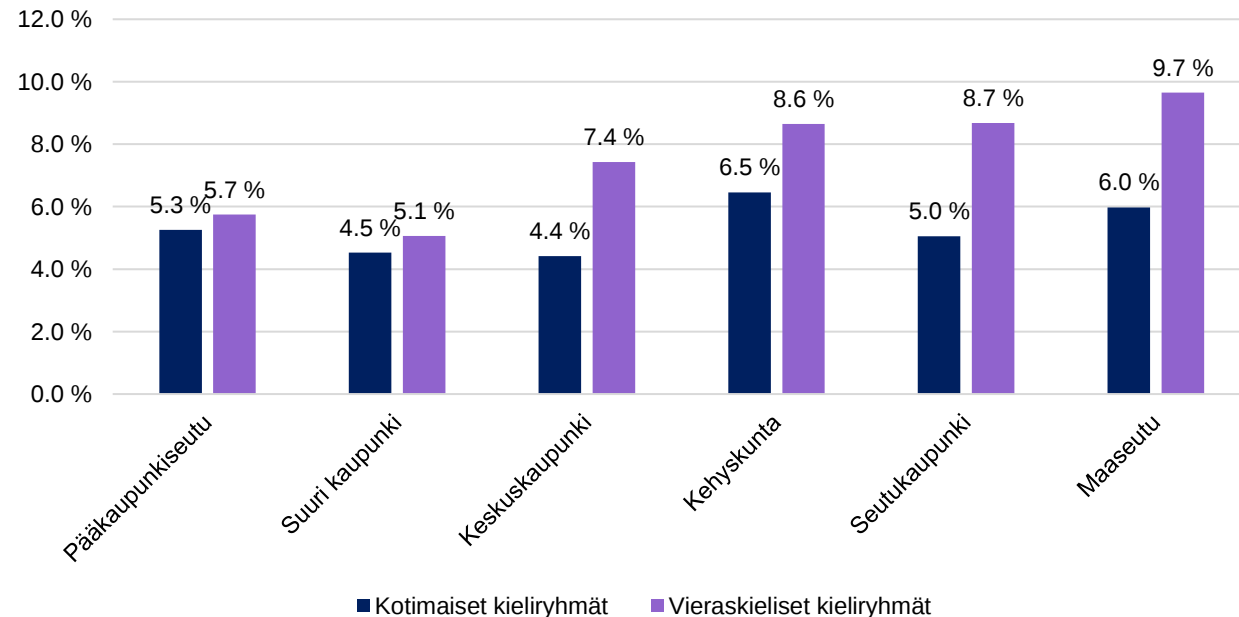
Maahanmuutto jakautuu hyvin epätasaisesti maan sisällä

- Vaikka lähes kaikki kunnat saavat muuttovoittoja ulkomailta, **maahanmuuton jakauma on alueellisesti erittäin epätasainen**.
 - Etenkin Helsingin seudulle kohdistuu poikkeavan suuri osuus maahanmuutosta. Helsingin seudun lisäksi lähinnä Turun seudulle kohdistuu väestöosuutta enemmän maahanmuuttoa.
 - Pääkaupunkiseutu on kasvanut 2020-luvulla pelkästään ulkomailta saaduilla muuttovoitoilla.
- **Maahanmuuttajien muuttoliike on myös maan sisällä hyvin keskittävää** (jopa enemmän kuin muun väestön). (ks. esim. Hannel et al. 2023).
 - Maahanmuuttajataustaiset muutot keskittyvät vahvasti pääkaupunkiseudulle, jopa muiden suurten kaupunkien asema on tässä muuttoliikkeessä heikko. **Osa kunnista menettää lähes kaikki maahanmuuttajat maan sis. muuttoliikkeessä.**
- **Seurauksena valtavat erot maahanmuuttajataustaisen väestön osuudessa.**

Maan sisäisen tulomuuton jakauma 2018-2023

Ikävakioidu* lähtömuuttoalttius 2018-2023 eri alueilla

2. Tulevaisuus

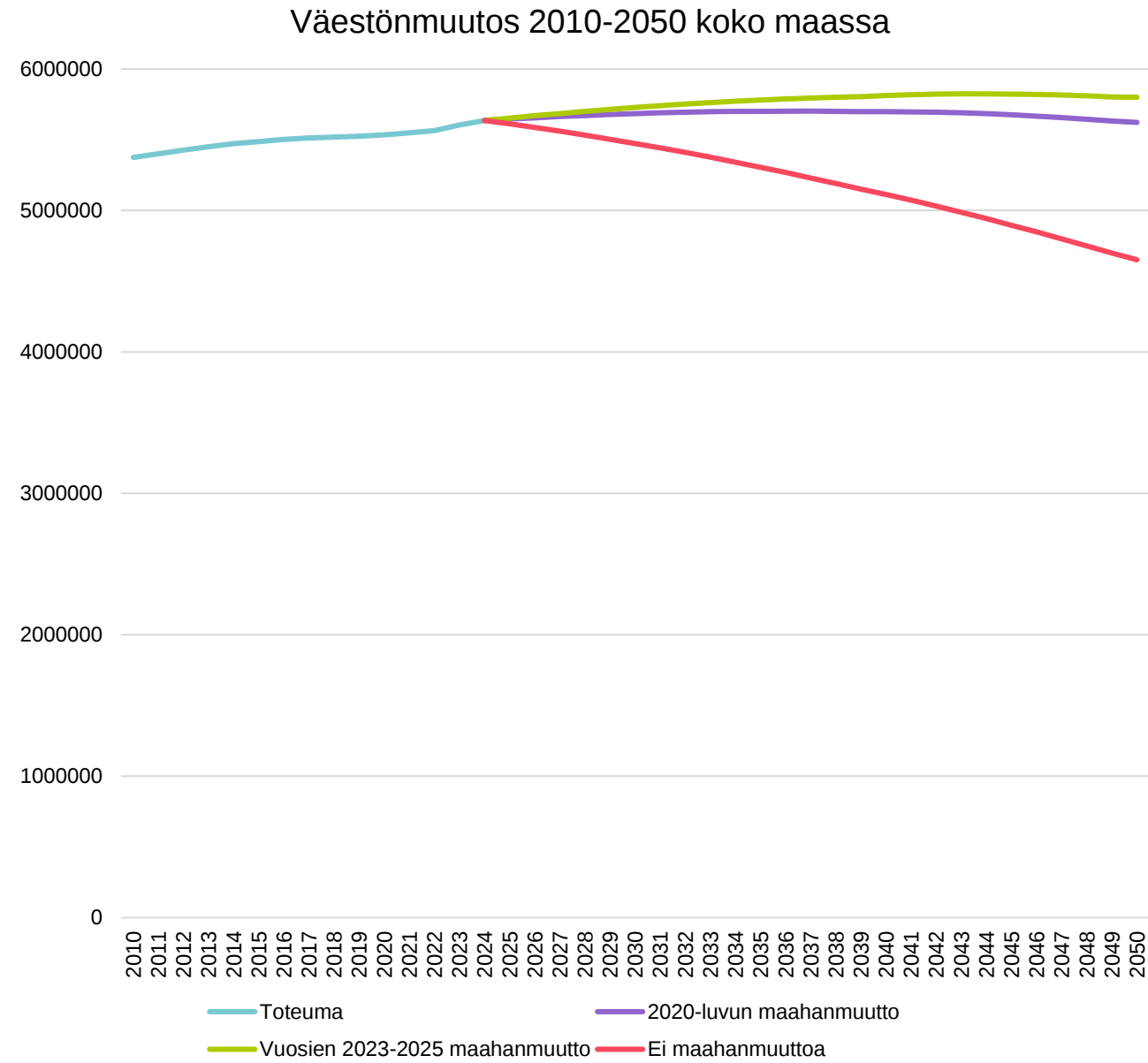
Väestöennusteista

- **Esitys tarkastelee tulevaisuutta väestöennusten avulla.** Tässä esityksessä on hyödynnetty MDI:n vuoden 2025 kunnittaista väestöennustetta, mutta myös muutamaa muuta erillistä laskelmaa.
- MDI:n väestöennuste on muodostettu ns. demografisella komponenttimallilla, jossa tulevaa kehitystä mallinnetaan nykyisestä demografisesta rakenteesta eri väestönkehityksen osatekijöitä simuloivilla kertoimilla.
 - Väestönkehityksen osatekijöiden kertoimet perustuvat ensisijaisesti menneeseen kehitykseen. Käytännössä **ennuste kuvaa, miten väestö kehittyy nykyisen väestönkehityksen rakenteen säilyessä (tulevaisuus johon nykyinen kehitys johtaa).** Luonnollisesti tulevassa kehityksessä voi tapahtua ja tapahtuu ennakoimattomia muutoksia.
 - **Ennustemalli on vastaava kuin Tilastokeskuksella** ja muiden Pohjoismaiden tilastoviranomaisilla pienin nyanssieroin.
- **Väestöennusteita kohtaan esitetään (pitkälti perusteltua) kritiikkiä,** jotka on hyvä huomioda. Näistä ehkä relevanteimmat ovat: 1) osuvuus ja 2) itseään toteuttavuus.
 - Ennusteiden käyttöä kuitenkin perustelee tarve ymmärtää demografisten kehityskulkujen vaikutusta, huolimatta epävarmuudesta ja itseään toteuttavasta elementistä.
 - Väestönkehitystä voidaan mallintaa myös ns. stokastisilla ennusteilla (jota tässä käytetyt ennusteet eivät ole). Näiden toteutus aluetasolla on kuitenkin vaikeaa ellei mahdotonta.

	MDI:N ENNUSTE 2025	TILASTOKESKUKSEN VÄESTÖENNUSTE
SYNTYVYYS	Perustuu vuosiin 2020—2025. Oletus syntyvyyden dynaamisesta kasvusta.	Perustuu vuoteen 2023
KUOLLEISUUS	Perustuu vuosien 2010—2019 kuolleisuuteen	Perustuu vuosien 2010—2019 kuolleisuuteen
MUUTTOLIIKKE MAAN SISÄLLÄ	Perusura-ennusteessa vuodet 2018—2024	Perustuu vuosien 2015—2023 muuttoliikkeeseen
KANSAINVÄLINEN MUUTTOLIIKKE	Perustuu vuosiin 2020—2024. Ukrainalaisten pakolaisten vaikutus poistettu.	Olettama 45 000 henkilön nettomuuttovoitosta
HUOMIOIDUT VÄESTÖNKEHITYKSEN VAIKUTTAVAT DEMOGRAFISET TEKIJÄT	Alue, sukupuoli, ikä, kieli	Alue, sukupuoli, ikä

Väestönkasvu on sidottu maahanmuuttoon

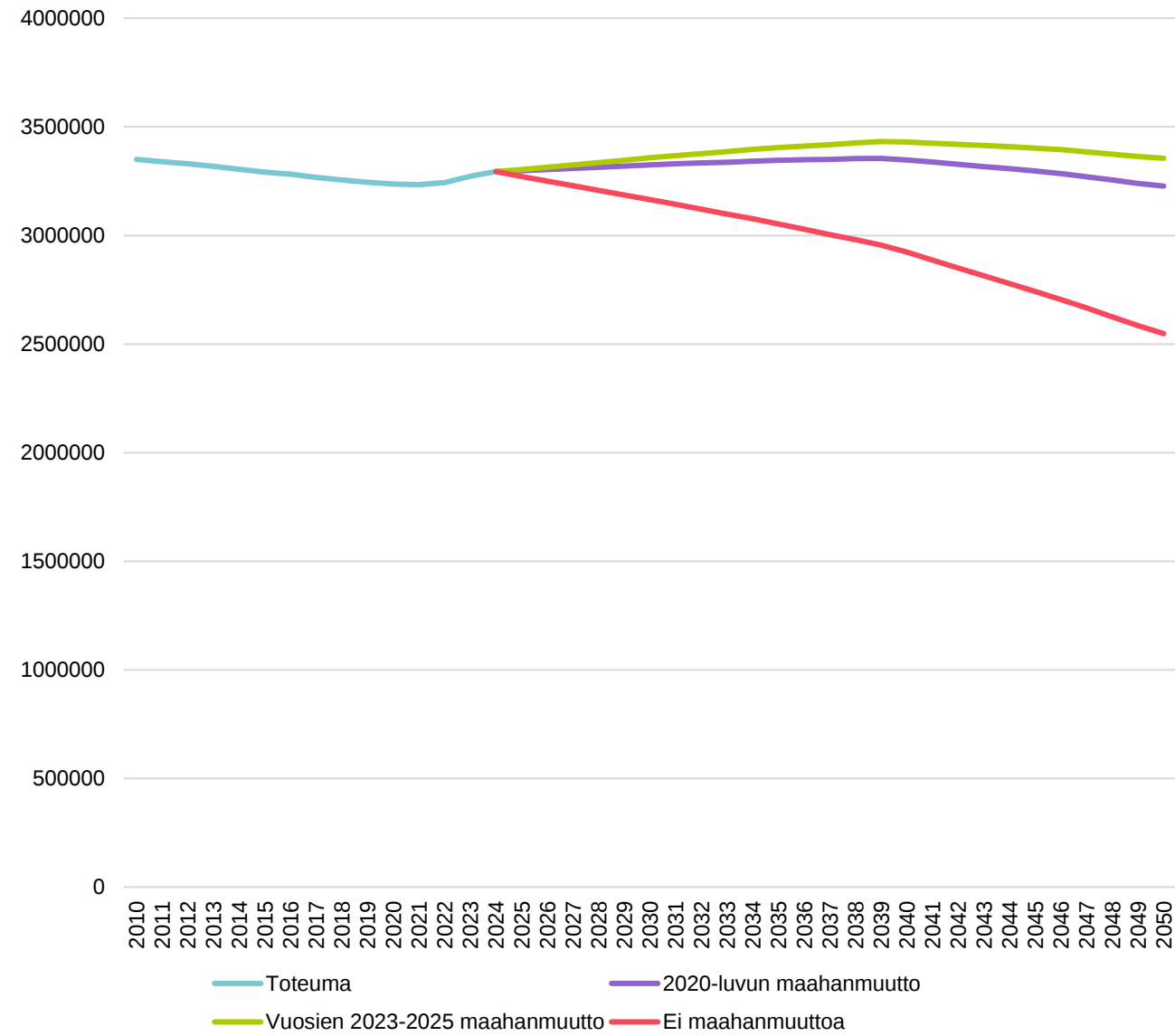
- **Suomen tuleva väestönkasvu on täysin sidottu maahanmuuton tuottamaan kasvuun.** Ilman maahanmuuttoa väestöpohja vähenee koko ennustejakson ajan erittäin nopeasti.
 - Kuolleiden määrä jatkaa kasvuaan tulevaisuudessa. Syntyvyyden täytyisi kohota kohti 70 000 henkilöä / vuosi jotta väestö ei vähene (nykyisin n. 45 000 henkilöä vuosi).
 - Ilman jatkuvasti kasvavaa maahanmuutontasoa väestönkasvu alkaa hidastua 2040-luvun jälkeen.
- **Vastaavasti työikäisen väestön kasvu vaatii jatkuvia muuttovoittoja ulkomailta** (n. 20 000 henkilöä per vuosi 2020-luvulla), sillä eläkeikään siirtyy työikään siirtyviä suurempia ikäkohortteja.
 - **2030-luvun lopusta lähtien työikään siirtyy vuosi vuodelta pienempiä kohortteja (→ laskenut syntyvyys 2010-luvulla).** Vuosien 2023-2025 maahanmuuton huipputasokaan ei riitä enää kasvattamaan työikäisten määrää.
 - **Ilman maahanmuuttoa työikäisten kehitys jää nopeutuvan negatiiviseksi.**

Väestönkasvu on sidottu maahanmuuttoon

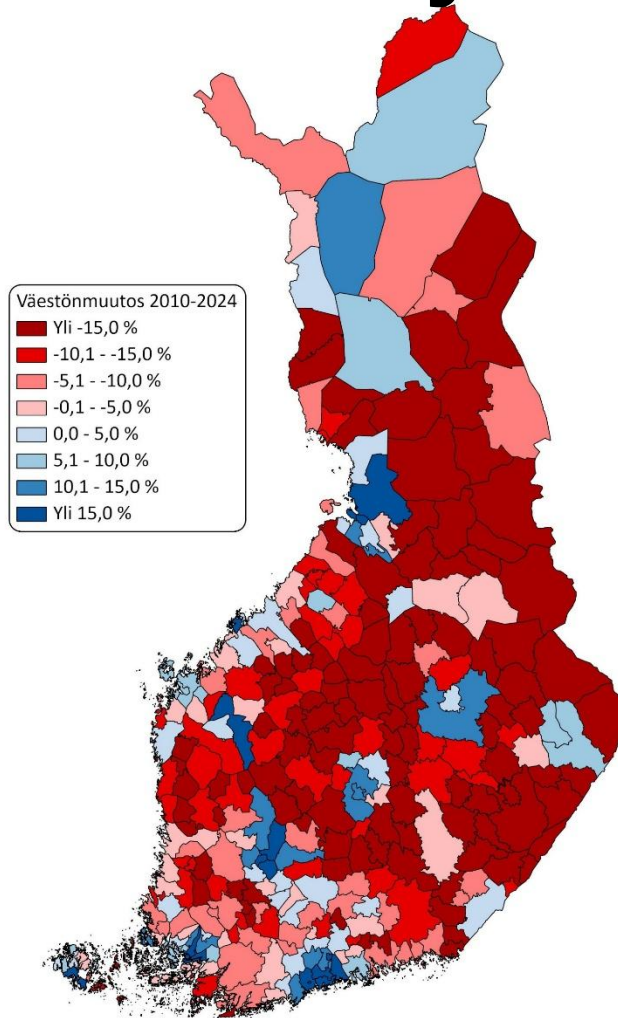
- **Suomen tuleva väestönkasvu on täysin sidottu maahanmuuton tuottamaan kasvuun.** Ilman maahanmuuttoa väestöpohja vähenee koko ennustejakson ajan erittäin nopeasti.
 - Kuolleiden määrä jatkaa kasvuaan tulevaisuudessa. Syntyvyyden täytyisi kohota kohti 70 000 henkilöä / vuosi jotta väestö ei vähene (nykyisin n. 45 000 henkilöä vuosi).
 - Ilman jatkuvasti kasvavaa maahanmuutontasoa väestönkasvu alkaa hidastua 2040-luvun jälkeen.
- **Vastaavasti työikäisen väestön kasvu vaatii jatkuvia muuttovoittoja ulkomailta** (n. 20 000 henkilöä per vuosi 2020-luvulla), sillä eläkeikään siirtyy työikään siirtyviä suurempia ikäkohortteja.
 - **2030-luvun lopusta lähtien työikään siirtyy vuosi vuodelta pienempiä kohortteja (→ laskenut syntyvyys 2010-luvulla).** Vuosien 2023-2025 maahanmuuton huipputasokaan ei riitä enää kasvattamaan työikäisten määrää.
 - **Ilman maahanmuuttoa työikäisten kehitys jää nopeutuvan negatiiviseksi.**

Työikäisen väestön muutos 2010-2050 koko maassa

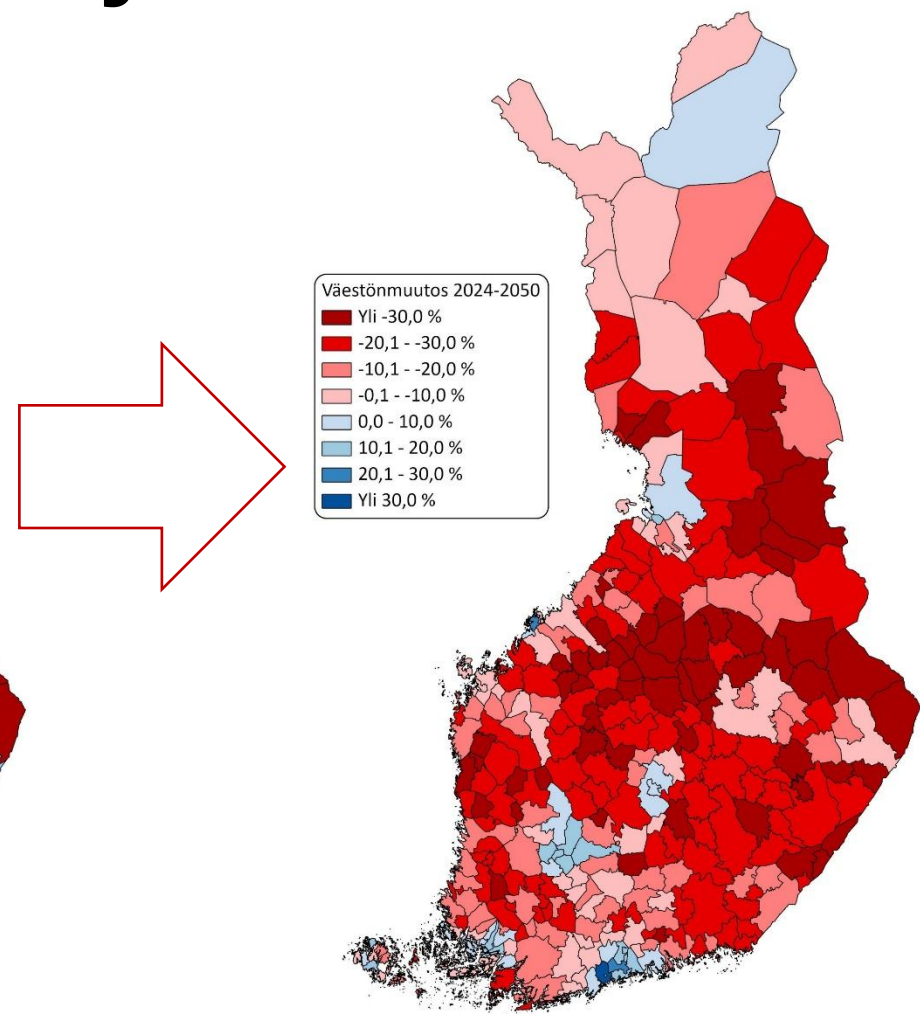

Alueellinen väestönkehityksen kuilu uhkaa syventyä

- Ilman merkittävää muutosta väestönkehityksen rakenteessa **aiempaa vastaava polarisaatio säilyy ja kroonistuu tulevaisuudessa.**
 - Suurimmassa osassa maata jo pelkkä kuolleiden syntyneitä suurempi määrä johtaa nopeaan väestön vähenemiseen tulevina vuosikymmeninä.
- **Väestö kasvaa merkittävästi lähinnä suurilla kaupunkiseuduilla,** joskin myös suurten kaupunkien väliset erot korostuvat etenkin 2040-luvulla.
 - 2040-luvun aikana myös suuressa osassa suuria kaupunkiseutuja väestönkehitys alkaa heikentyä kasvavan kuolleiden määrän sekä hyvin pienten nuorten ikäryhmien takia.
- Aluetason kehityksessä on suurempaa epävarmuutta; kehityksessä voi tapahtua käänteitä – toisaalta **mikä on aluekehityksen suunnan kääntävä tekijä?**

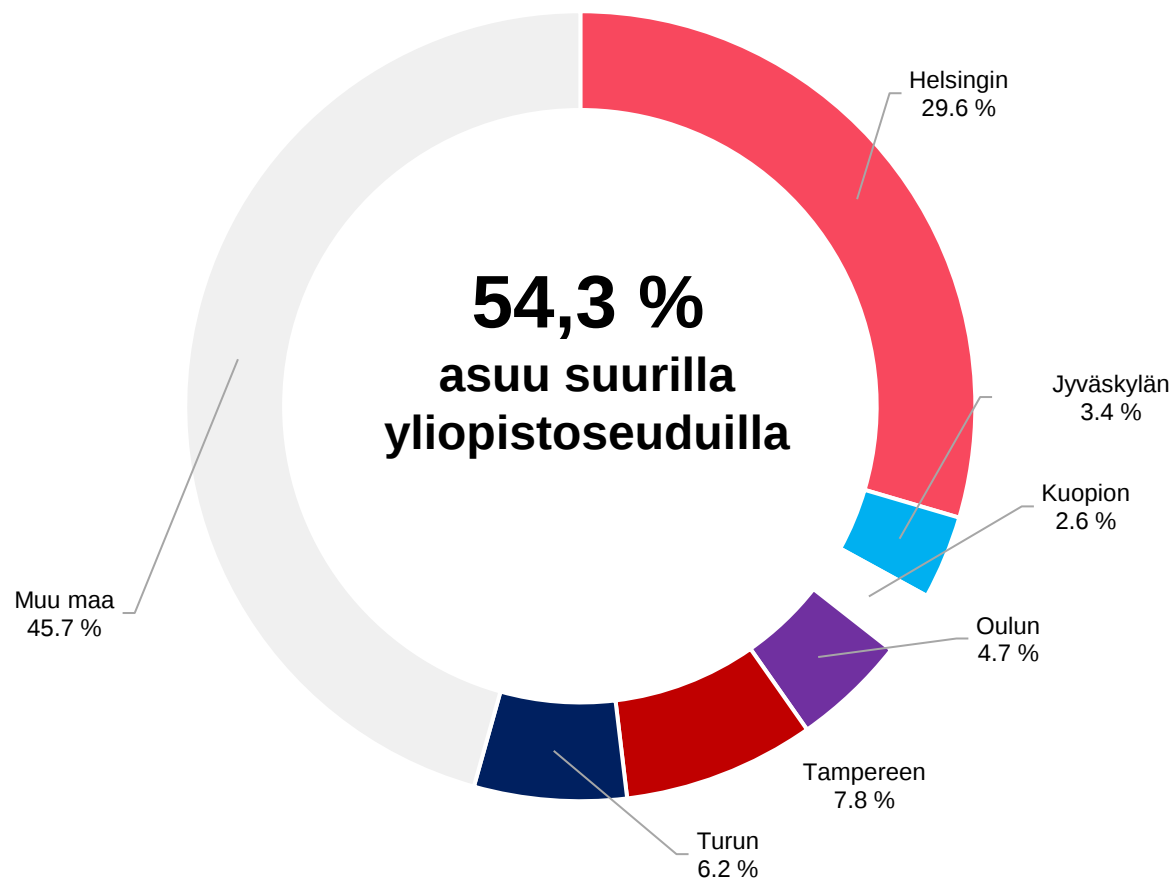
Väestönmuutos 2010-2024 (%)

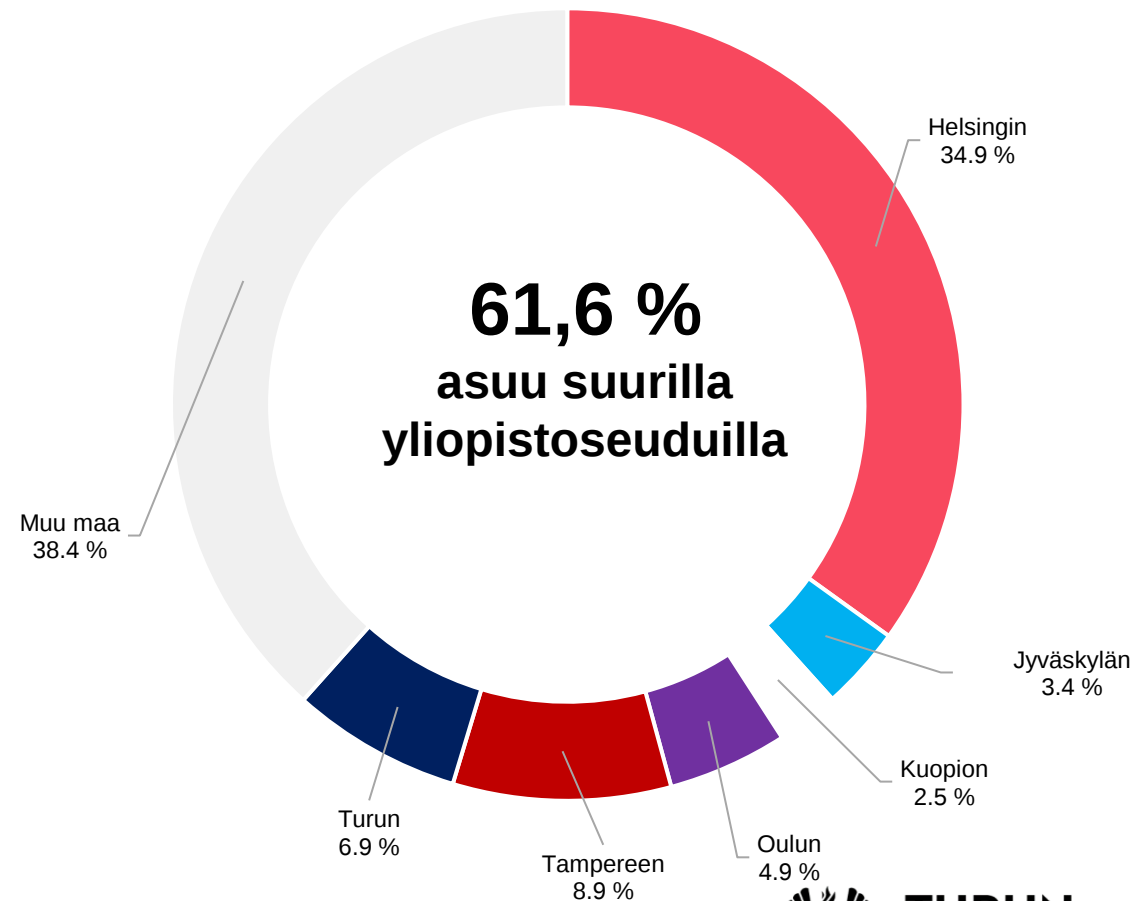
Väestönmuutos 2024-2050 (%)

Suurten kaupunkiseutujen väestöllinen painoarvo kasvaa

Suomen väestö 2024

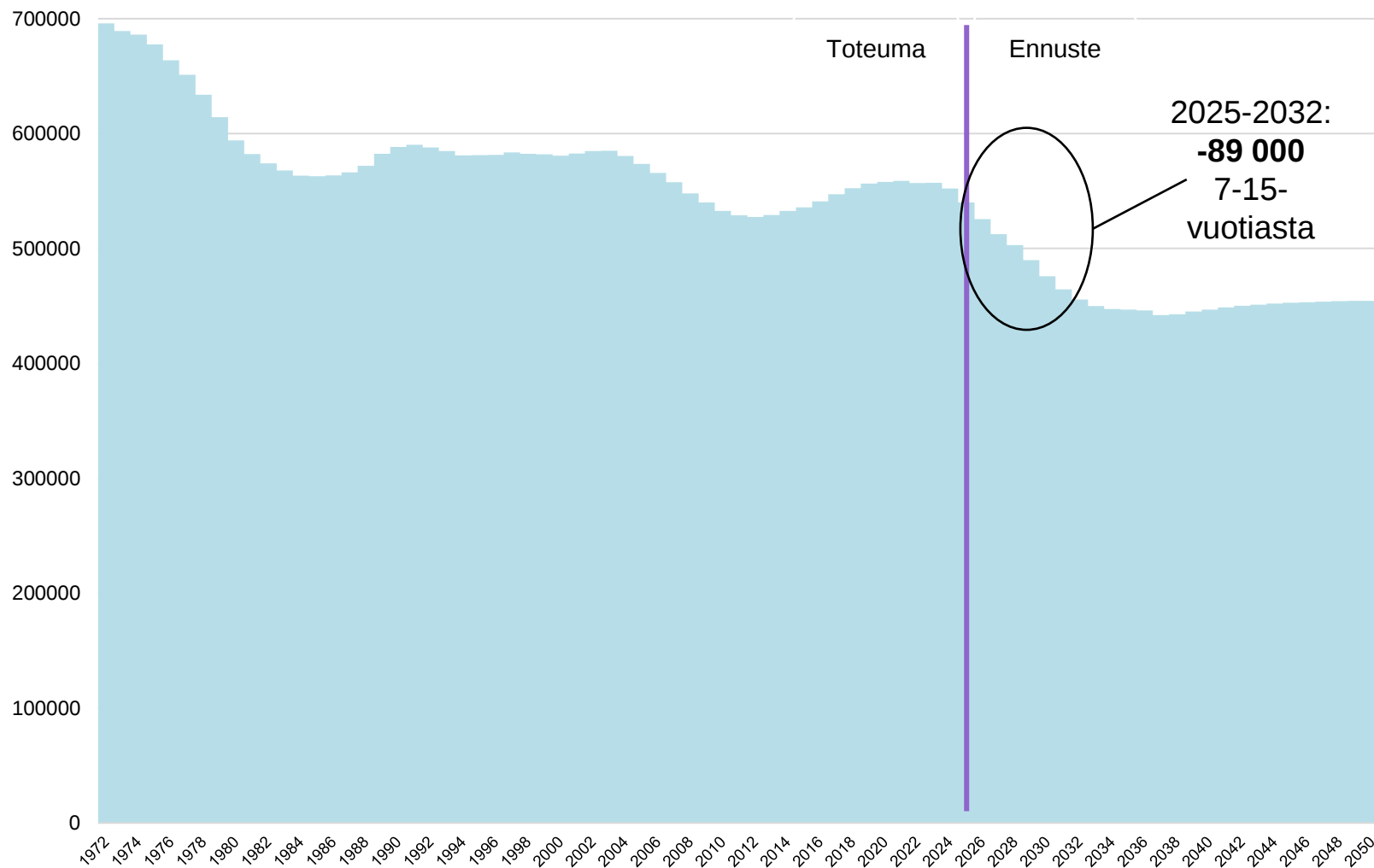

Suomen väestö 2050

Syntyvyyden lasku johtaa lasten ja nuorten määrän nopeaan laskuun

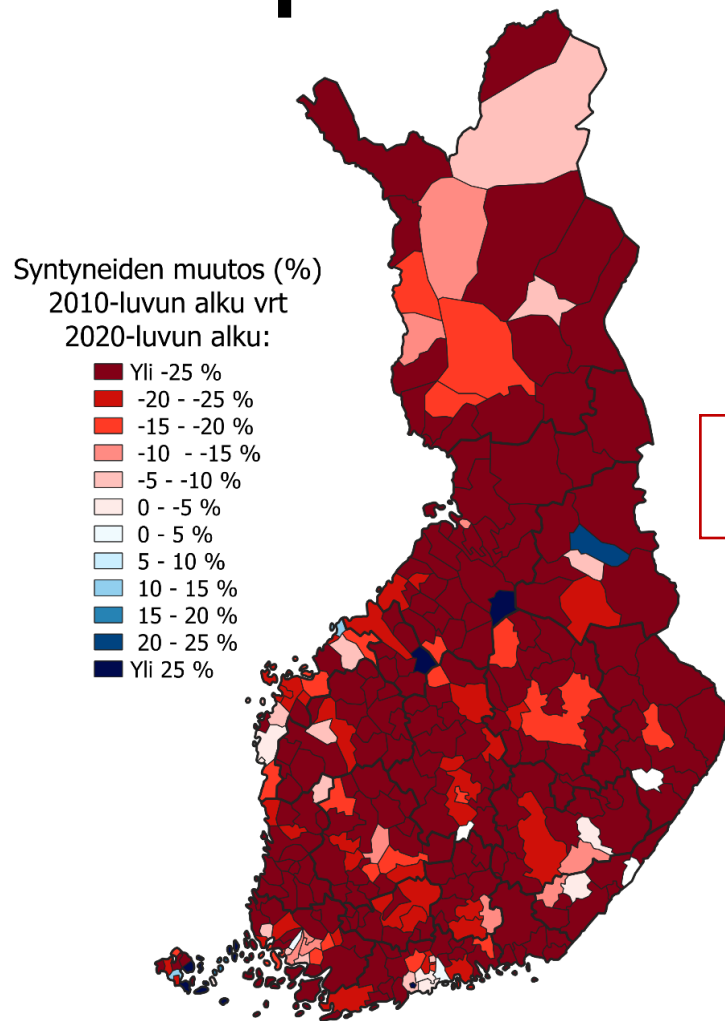
7-15-vuotiaita Suomessa 1972-2050

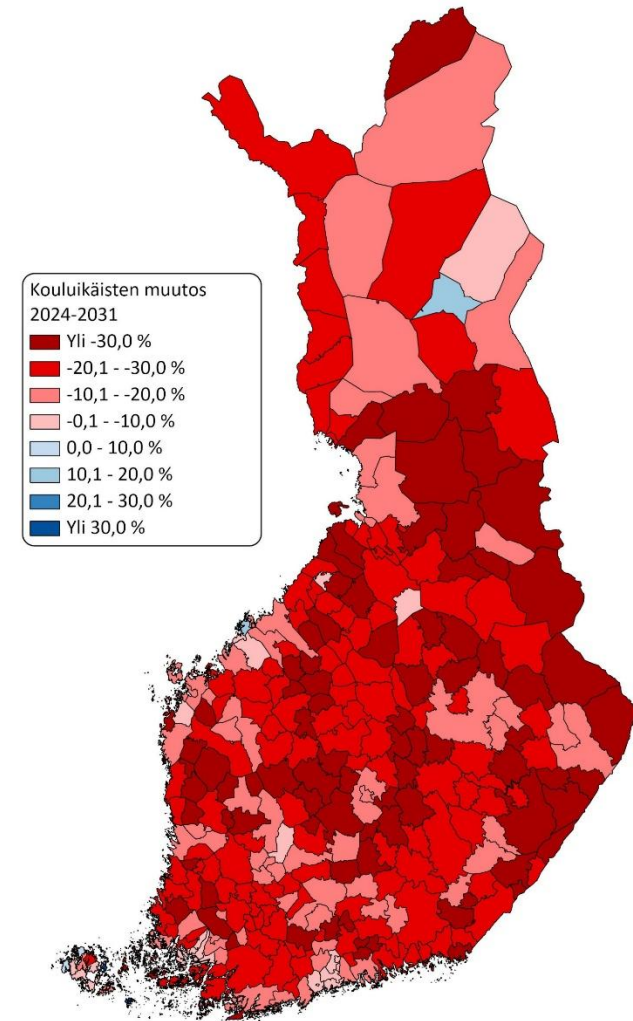
- Syntyvyyden laskun suorana seurauksena koululaisten määrä vähenee voimakkaasti ja sangen varmasti.
 - **Vuonna 2032 peruskouluissa on n. 94 000 oppilasta nykyistä vähemmän.**
Vastaava pudotus ulottuu nuoriin 2030-luvulla ja työikäisiin 2040-luvulla.
- Suurimmassa osassa kuntia koululaisten määrä vähenee yli 20 prosentilla, yli kolmanneksessa taas yli 30 prosentilla.** Yksittäisissä kunnissa koululaisten määrä lähes puolittuu seuraavan seitsemän vuoden aikana.
- Jos syntyvyys ei ala vahvistua, lasten määrä on lähes kaikissa Suomen kunnissa nykyistä merkittävästi matalampi yhä vuonna 2050.
 - **Huomionarvoisesti ilman syntyvyyden kasvua nyt syntyneille pienille ikäluokille syntyy vielä pienempi ikäluokka.**

Syntyvyyden lasku johtaa lasten ja nuorten määrän nopeaan laskuun

- Syntyvyyden laskun suorana seurauksena koululaisten määrä vähenee voimakkaasti ja sangen varmasti.
 - **Vuonna 2032 peruskouluissa on n. 94 000 oppilasta nykyistä vähemmän.**
Vastaava pudotus ulottuu nuoriin 2030-luvulla ja työikäisiin 2040-luvulla.
- Suurimmassa osassa kuntia koululaisten määrä vähenee yli 20 prosentilla, yli kolmanneksessa taas yli 30 prosentilla.** Yksittäisissä kunnissa koululaisten määrä lähes puolittuu seuraavan seitsemän vuoden aikana.
- Jos syntyvyys ei ala vahvistua, lasten määrä on lähes kaikissa Suomen kunnissa nykyistä merkittävästi matalampi yhä vuonna 2050.
 - **Huomionarvoisesti ilman syntyvyyden kasvua nyt syntyneille pienille ikäluokille syntyy vielä pienempi ikäluokka.**

Syntyneiden muutos 2010-2024

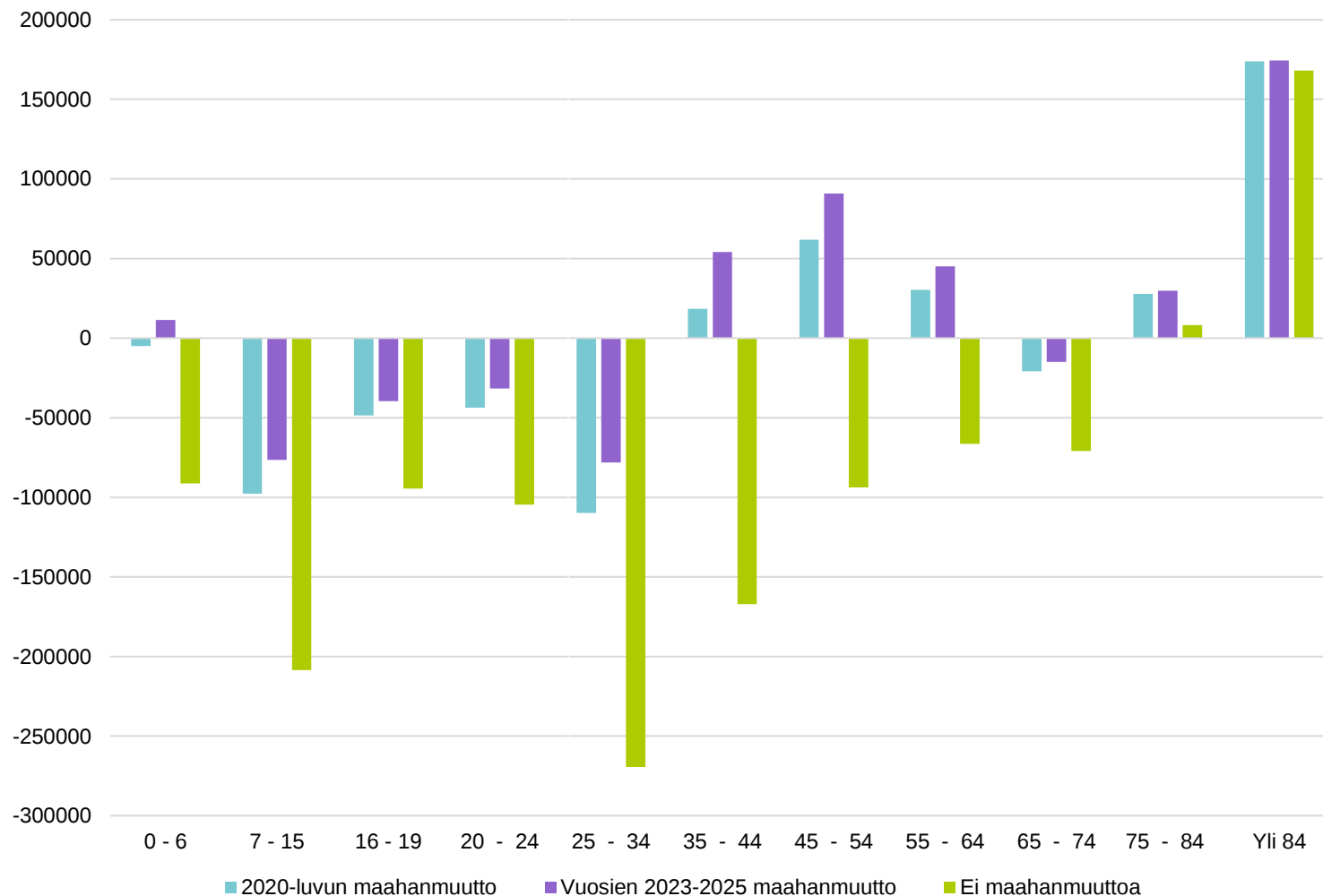

7-15-vuotiaiden muutos 2024-2031

Väestön ikääntyminen ja yli 64-vuotiaiden kehitys

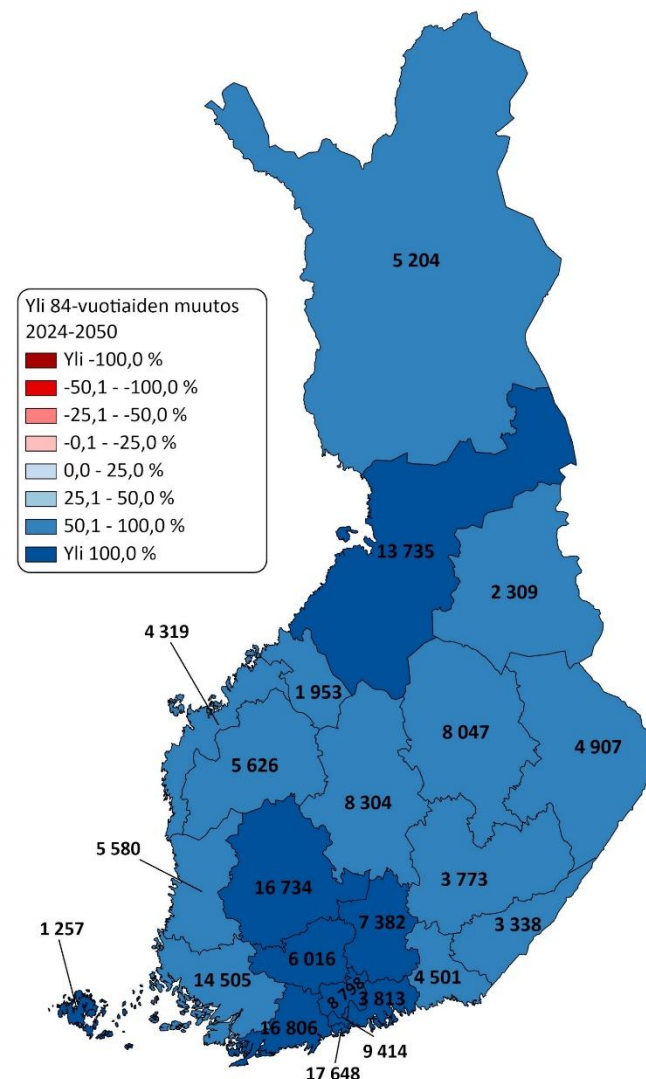
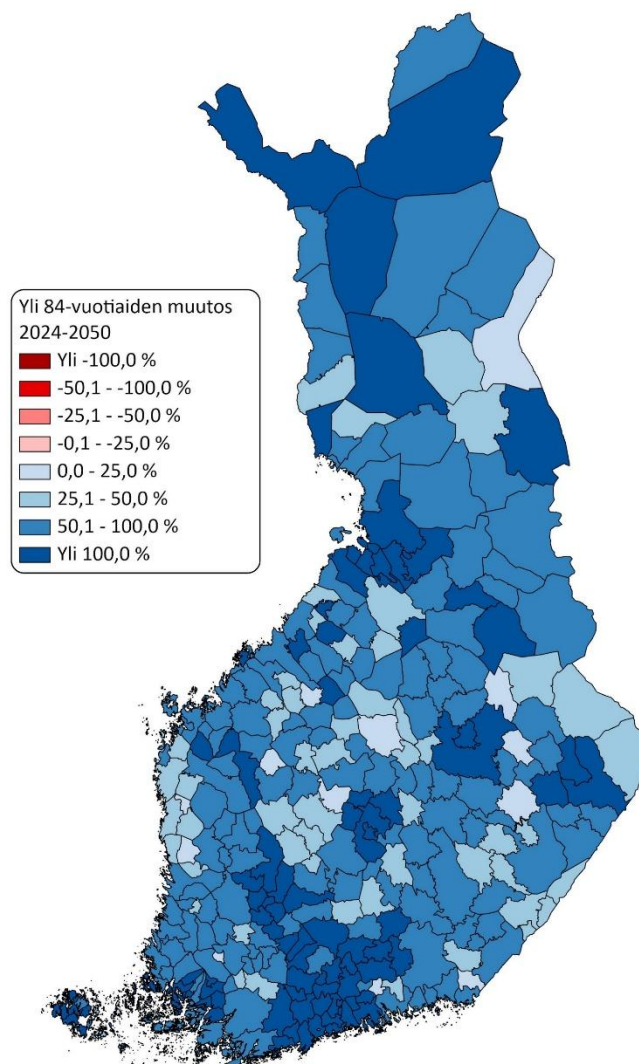
Väestönmuutos ikäryhmittäin 2024-2050

- **Eläkeikäisen väestön rakenne muuttuu tulevaisuudessa.**
 - Nuorempien eläkeikäisten (65—74-vuotiaat) määrä vähenee 2040-luvulle asti
 - **75—84-vuotiaiden määrä kasvaa 2020-luvulla nopeasti**, tämän jälkeen ikäryhmän kehitys pysyy suhteellisen tasaisena.
 - **Yli 84-vuotiaiden määrä kasvaa erittäin voimakkaasti ennustejakson aikana.** Kasvu on nopeimmillaan 2030-luvulla, mutta merkittävää kasvua tapahtuu sekä 2020- että 2040-luvuilla. **Hyvin iäkkään väestön kasvu ei siis pääty vielä vuoteen 2050 mennessä.**
- Eläkeikäisen väestön voimakas kasvu on sangen varmaa – vain merkittävä muutos elinajanodotteessa voi kääntää kehityksen.
 - **Kaikista muista ikäryhmistä poiketen hyvin iäkkään väestön kasvu on alueellisesti tasaista.** Hyvinvointialueiden palveluiden keskittyminen voi osin muuttaa tätä kuvaa

Väestön ikääntyminen ja yli 64-vuotiaiden kehitys

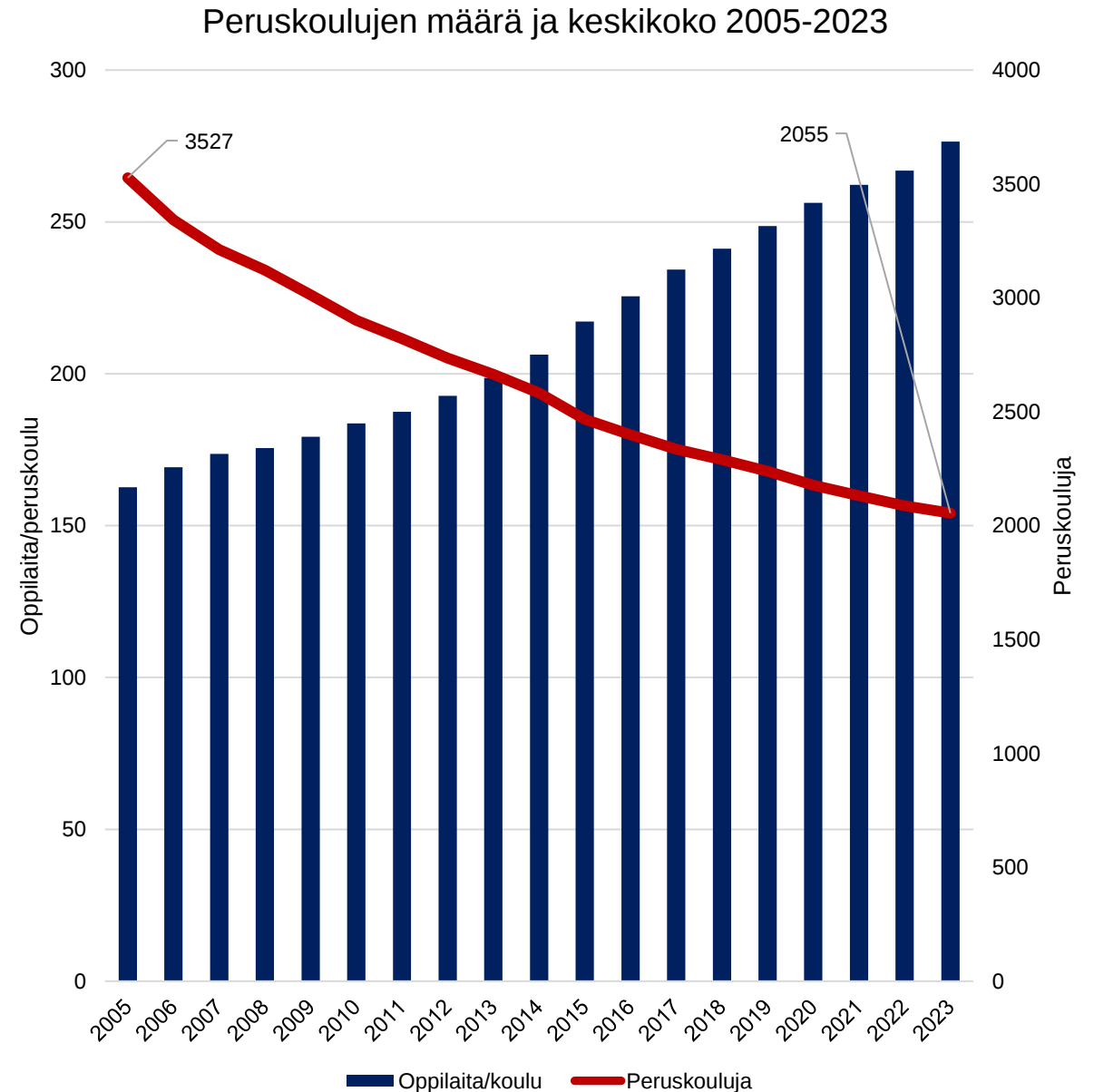
- Eläkeikäisen väestön rakenne muuttuu tulevaisuudessa.
 - Nuorempien eläkeikäisten (65—74-vuotiaat) määrä vähenee 2040-luvulle asti
 - **75—84-vuotiaiden määrä kasvaa 2020-luvulla nopeasti**, tämän jälkeen ikäryhmän kehitys pysyy suhteellisen tasaisena.
 - **Yli 84-vuotiaiden määrä kasvaa erittäin voimakkaasti ennustejakson aikana.** Kasvu on nopeimmillaan 2030-luvulla, mutta merkittävää kasvua tapahtuu sekä 2020- että 2040-luvuilla. **Hyvin iäkkään väestön kasvu ei siis pääty vielä vuoteen 2050 mennessä.**
- Eläkeikäisen väestön voimakas kasvu on sangen varmaa – vain merkittävä muutos elinajanodotteessa voi kääntää kehityksen.
 - **Kaikista muista ikäryhmistä poiketen hyvin iäkkään väestön kasvu on alueellisesti tasaista.** Hyvinvointialueiden palveluiden keskittyminen voi osin muuttaa tätä kuvaa

3. Pohdintaa

Syntyvyyden romahdus johtaa murrokseen sivistyspalveluissa

- Syntyvyyden voimakas lasku johtaa vääjäämättä peruskouluikäisten määrän nopeaan laskuun melkein koko maassa. **Noin joka viides pulpetti tyhjenee**, kuitenkin osassa kuntia muutos on vielä huomattavasti suurempi.
 - Muutos tuottaa valtavan paineen tarkastella uudelleen peruskouluverkkoa, todennäköisesti vähentäen koulujen määrää.
 - Käytännössä koulut todennäköisesti keskittyvät – uhkaako tämä peruskoulun tasa-arvoisuutta?
 - Samalla nopeasti kasvava vieraskielisten lasten merkitys.
- Vastaavasti syntyvyyden lasku heijastuu 2030-luvulla toiselle asteelle (etenkin lukioihin). Laskennallisesti toisen asteen opiskelijoiden määrää vähenee 14 prosentilla (20 % lukiossa ja 10 % ammatillisella toisella asteella) vuoteen 2040 mennessä.
 - Jo nyt osa toisen asteen oppilaitoksista ei saa kaikkia opiskelupaikkoja täytettyä. Etenkin pienempien paikkakuntien koulujen toiminnan edellytykset heikkenevät.
 - Toisen asteen koulutusverkon keskittyminen syö syrjäisempien alueiden väestön- ja aluetalouden kehityksen edellytyksiä (esim. pienten kaupunkien teollisuustoiminta nojaa vahvasti paikalliseen koulutukseen).

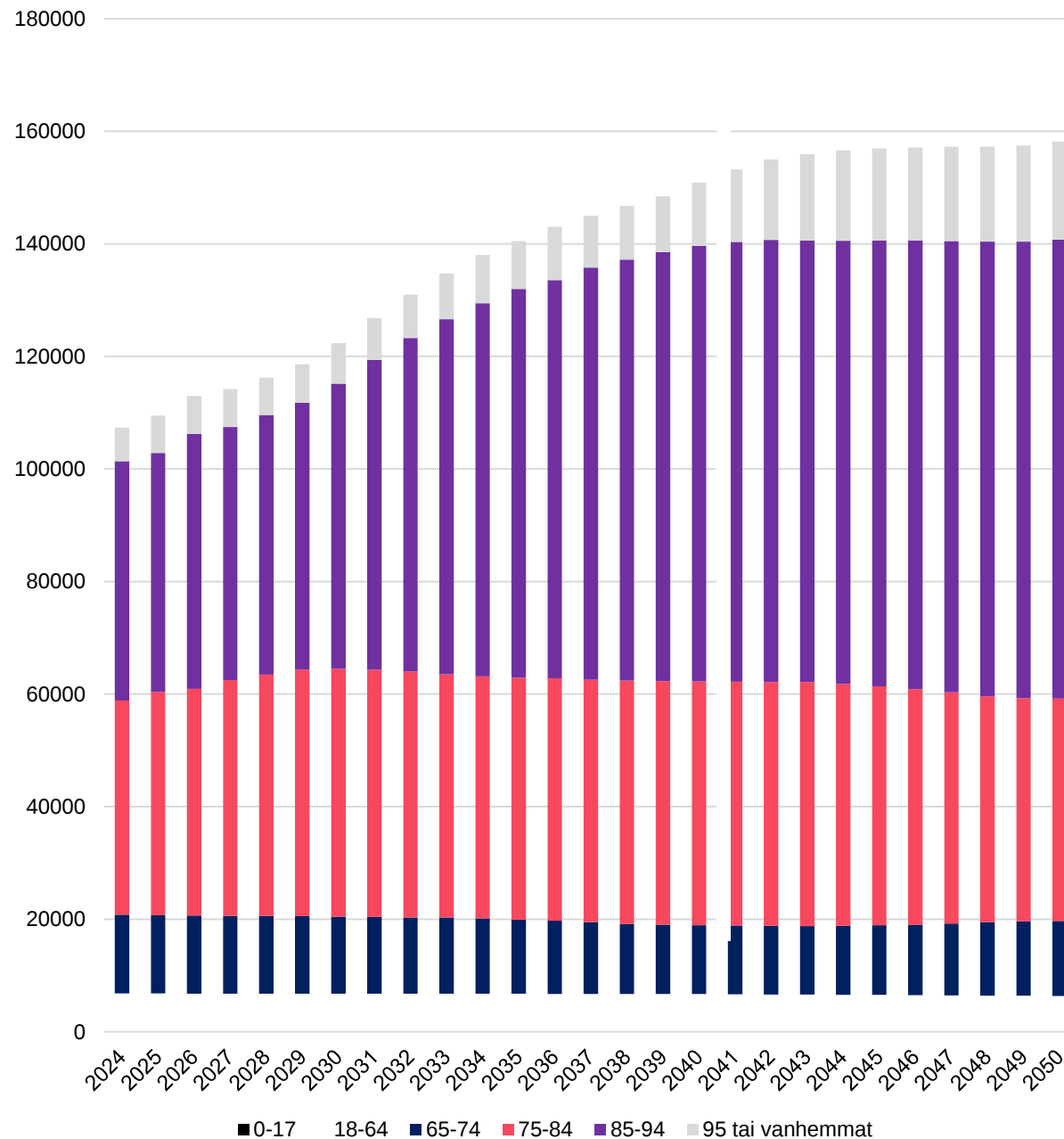

Kuvion lähde: Tilastokeskus, statfin: koulut ja oppilaitokset

läkäs väestö – palvelutarpeen kasvu

- Erityisesti yli 74- ja yli 84-vuotiaiden korostuminen nostaa merkittävästi iäkkään väestön palvelutarvetta. **Paine kohdistunee etenkin hoiva- ja asumisen palveluihin.**
 - ➔ Erityisesti hoivapalveluissa ”työn tehostaminen” tai koneellistaminen on haasteellista – työvoiman tarve kasvaa.
 - ➔ Kustannusten kasvu sekä tarve lisäkiinteistöille ja investoinneille.
 - ➔ Haasteena myös alueellinen kehitys: **hyvin iäkkään väestön määrä kasvaa ’kaikkialla’ muun väestön kehitys on voimakkaan eriytynyttä.**
- **Vanhustalouksien ja etenkin yksinasuvien vanhustalouksien määrä kasvaa nopeasti.** Väestön ikärakenteen muutos muuttaa asumisen tarpeita: etenkin saavutettavan (kerros)taloasumisen merkitys lähellä palveluita korostunee.
 - ➔ Merkittävä osa tulevasta iäkkäästä väestöstä asuu pientaloissa ja haja-asutusalueilla, joissa ei ole mahdollista asua loputtomiin. Monessa kunnassa edellytykset näihin asumisen tarpeisiin vastaamiselle ovat heikot.
- **Kasvavassa hyvin iäkkäällä väestöllä korostuvia sosiaalisia riskejä,** esim. tuloköyhyyteen ja yksinäisyyteen liittyen. Korostuvat etenkin yksinasuvien ryhmässä.

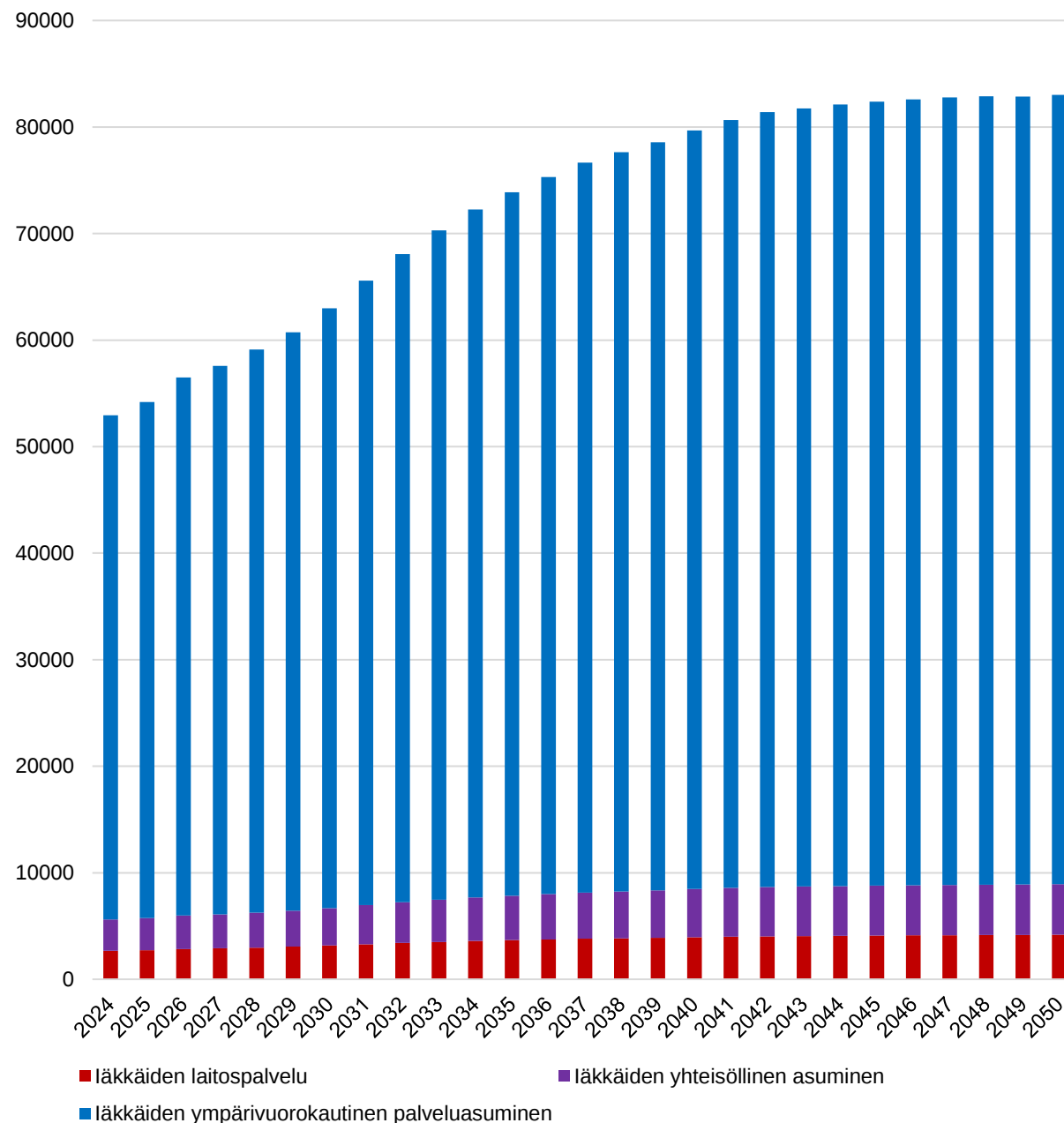
Karkea mallinnus kotihoidon asiakkaista 2024-2050

lääkäs väestö – palvelutarpeen kasvu

- Erityisesti yli 74- ja yli 84-vuotiaiden korostuminen nostaa merkittävästi iäkkään väestön palvelutarvetta. **Paine kohdistunee etenkin hoiva- ja asumisen palveluihin.**
 - Erityisesti hoivapalveluissa ”työn tehostaminen” tai koneellistaminen on haasteellista – työvoiman tarve kasvaa.
 - Kustannusten kasvu sekä tarve lisäkiinteistöille ja investoinneille.
 - Haasteena myös alueellinen kehitys: **hyvin iäkkään väestön määrä kasvaa ’kaikkialla’ muun väestön kehitys on voimakkaan eriytynyttä.**
- **Vanhustalouksien ja etenkin yksinasuvien vanhustalouksien määrä kasvaa nopeasti.** Väestön ikärakenteen muutos muuttaa asumisen tarpeita: etenkin saavutettavan (kerros)taloasumisen merkitys lähellä palveluita korostunee.
 - Merkittävä osa tulevasta iäkkäästä väestöstä asuu pientaloissa ja haja-asutusalueilla, joissa ei ole mahdollista asua loputtomiin. Monessa kunnassa edellytykset näihin asumisen tarpeisiin vastaamiselle ovat heikot.
- **Kasvavassa hyvin iäkkäällä väestöllä korostuvia sosiaalisia riskejä,** esim. tuloköyhyyteen ja yksinäisyyteen liittyen. Korostuvat etenkin yksinasuvien ryhmässä.

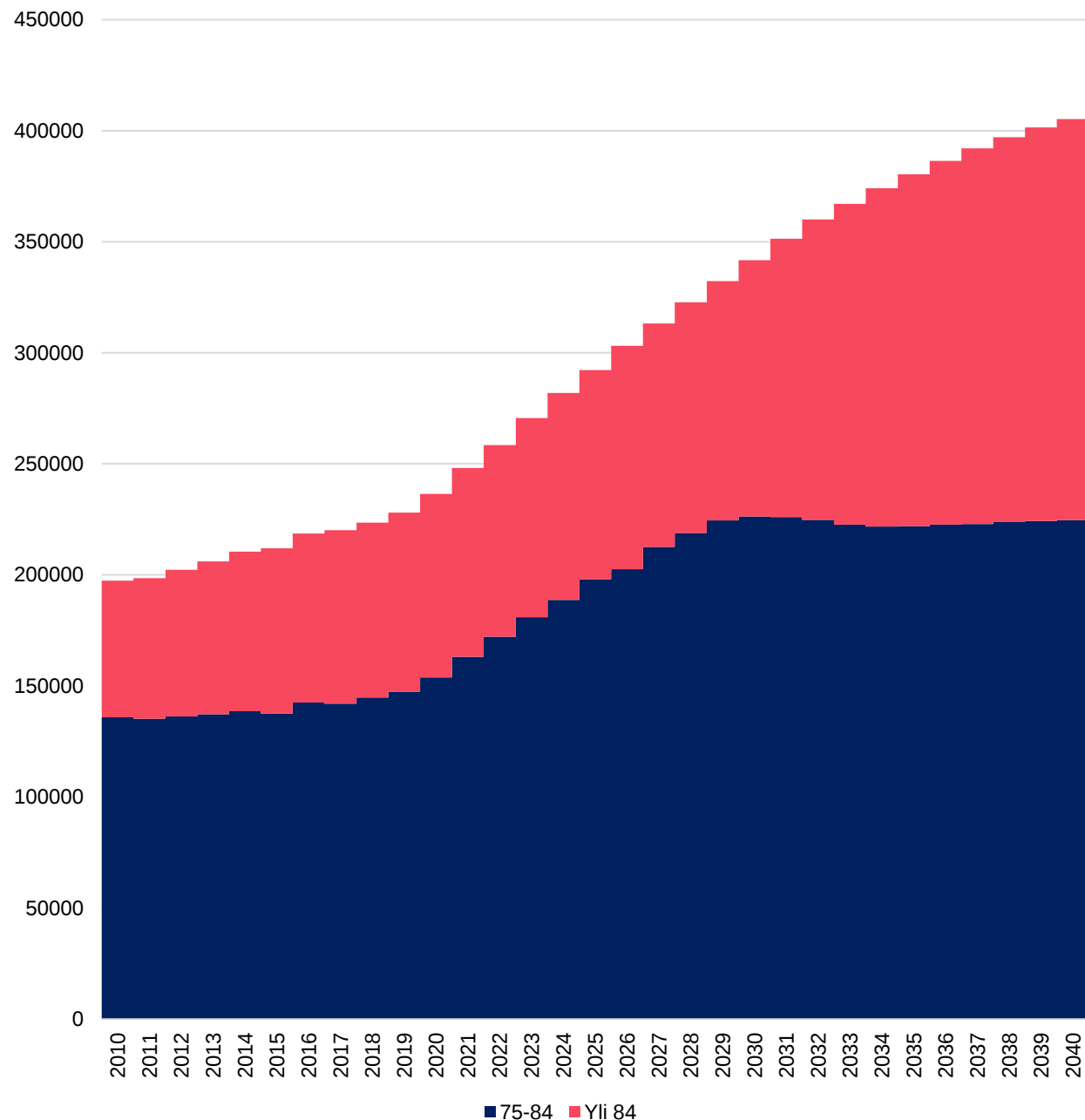
Karkea mallinnus palveluasumisen asiakkaista 2024-2050

lökäs väestö – palvelutarpeen kasvu

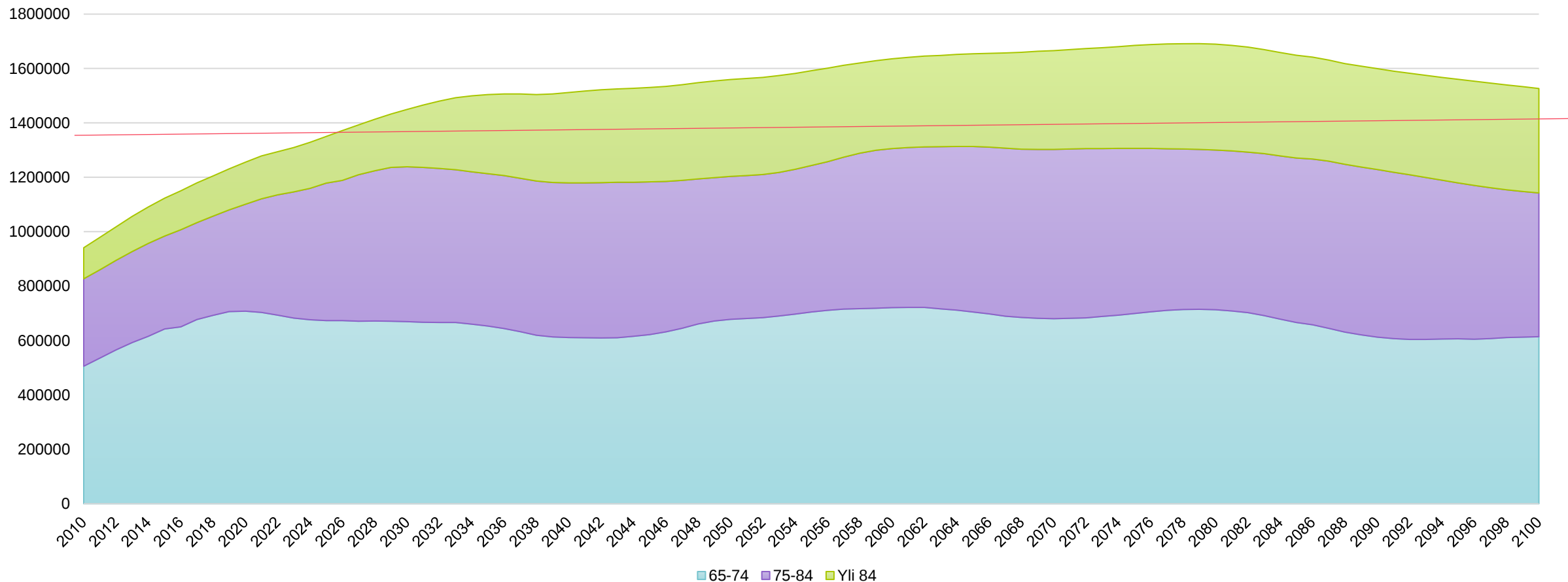
- Erityisesti yli 74- ja yli 84-vuotiaiden korostuminen nostaa merkittävästi iäkkään väestön palvelutarvetta. **Paine kohdistunee etenkin hoiva- ja asumisen palveluihin.**
 - Erityisesti hoivapalveluissa ”työn tehostaminen” tai koneellistaminen on haasteellista – työvoiman tarve kasvaa.
 - Kustannusten kasvu sekä tarve lisäkiinteistöille ja investoinneille.
 - Haasteena myös alueellinen kehitys: **hyvin iäkkään väestön määrä kasvaa ’kaikkialla’ muun väestön kehitys on voimakkaan eriytynyttä.**
- **Vanhustalouksien ja etenkin yksinasuvien vanhustalouksien määrä kasvaa nopeasti.** Väestön ikärakenteen muutos muuttaa asumisen tarpeita: etenkin saavutettavan (kerros)taloasumisen merkitys lähellä palveluita korostunee.
 - Merkittävä osa tulevasta iäkkäästä väestöstä asuu pientaloissa ja haja-asutusalueilla, joissa ei ole mahdollista asua loputtomiin. Monessa kunnassa edellytykset näihin asumisen tarpeisiin vastaamiselle ovat heikot.
- **Kasvavassa hyvin iäkkäällä väestöllä korostuvia sosiaalisia riskejä,** esim. tuloköyhyyteen ja yksinäisyyteen liittyen. Korostuvat etenkin yksinasuvien ryhmässä.

lökkäät yhden henkilön asuntokunnat Suomessa 2010-2040

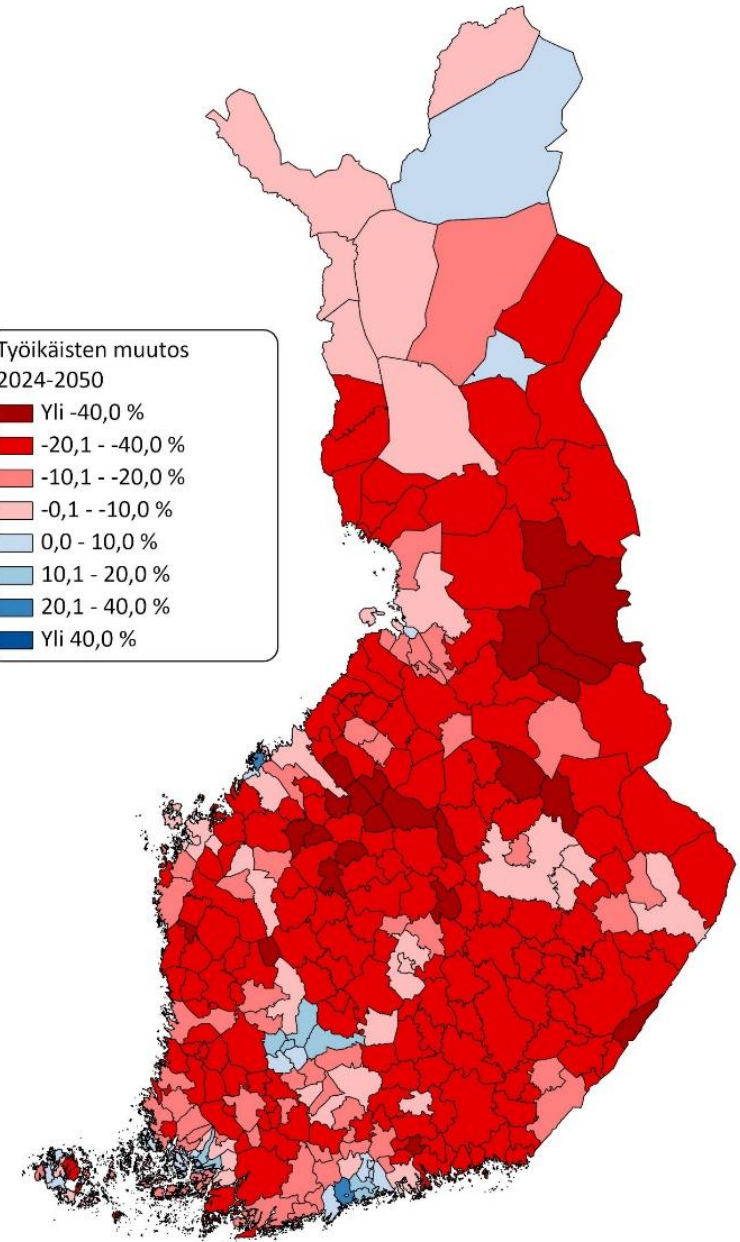
Ikääntyminen ei ole väliaikainen ilmiö!

Yli 64-vuotiaan väestön kehitys, pitkän aikavälin ennuste

Työikäisen väestön kehitys haasteena

- Työikäisen väestön kehitykseen liittyy muita ikäryhmiä suurempia epävarmuustekijöitä etenkin maahanmuuton roolin vuoksi. **Vain maahanmuutto voi kansallisesti kasvattaa työikäistä väestöä.**
 - Alueatasolla liikkumavara on vielä suurempi, maan sisäisen muuttoliikkeen ja aluetalouksien kehityksien erojen takia. Toisaalta jonkin asteinen kehityksen polarisaatio on jo ikärakenteen erojen takia todennäköistä.
- **Jos työikäinen väestö ei kasva, miten käy hyvinvointivaltion rahoituspohjan?**
 - Työllisyysasteen nousu voi kompensoida jonkin aikaa vähenevää työikäistä väestöä, mutta ei loputtomiin. Tämän jälkeen taloudellinen kasvu perustuisi vain työn tehostumiseen.
 - **Argumentti ”kasvun logiikasta” luopumisesta ongelmallinen nykyhetkestä tulkittuna.** Haasteena rahoittaa esimerkiksi kasvavat palvelutarpeet.
 - **Maahanmuuttajien heikompi asema työmarkkinoilla huomionarvoinen.** Huoltosuhteiden näkökulmasta maahanmuuttajien työllisyysasteen täytyisi nousta merkittävästi tulevaisuudessa, jotta työllisen työvoiman osuus säilyy nykyistä vastaavana.
- **Riittääkö osaava työvoima kriittisille aloille?**
 - Erityisesti alueellinen haaste; osalla alueista eläköitymispaine on valtava. Löytyykö tilalle osaavaa työvoimaa?
 - Kuka toteuttaa mm. kasvavan hoivapalveluiden tarpeet?

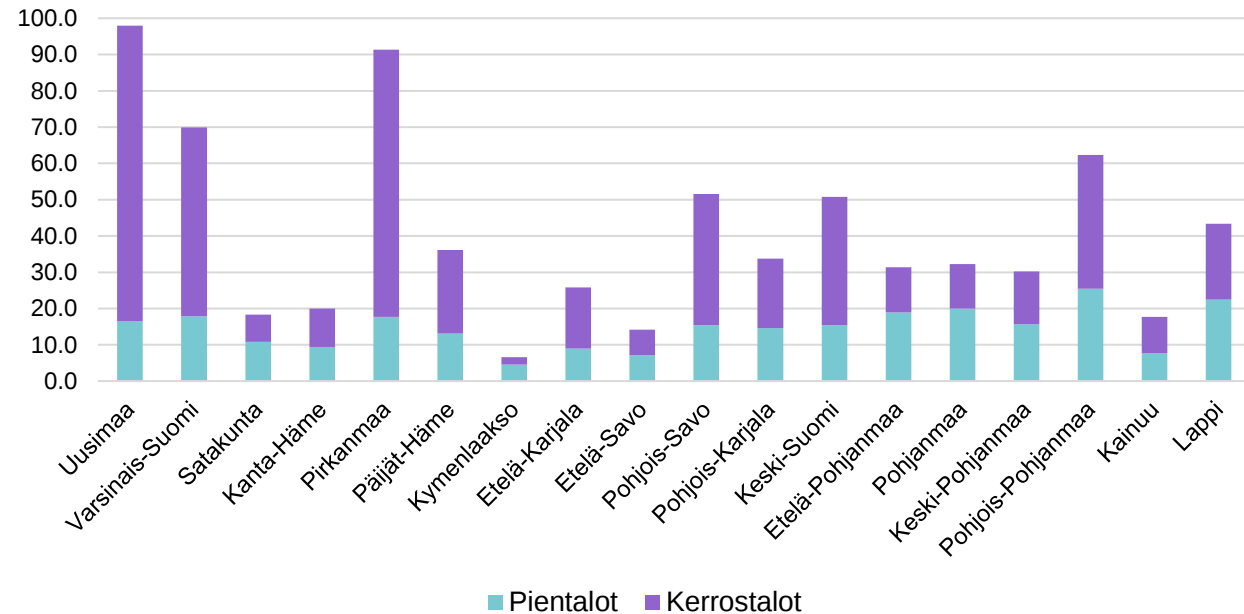

**18-64-vuotiaiden ennakoitu
kehitys**

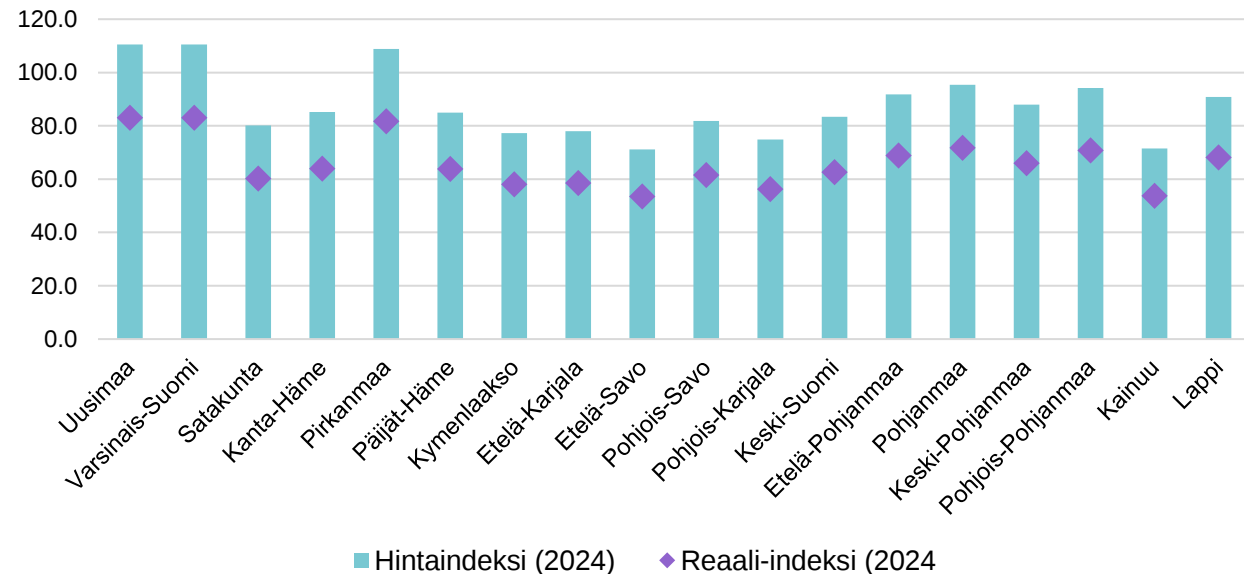
Väestönkehityksen tulevaisuuskuvat ja asuminen

- **Väestönkehityksen voimakas polarisaatio eriyttää myös asuntomarkkinoita.** Toisaalta asuntomarkkinoiden eriytyminen voimistaa osaltaan myös väestönkehityksen eriytymistä.
 - Jo nyt merkittävässä osassa Suomea asuntomarkkinat eivät toimi ideaalisti heikkojen vakuusarvojen takia, rajaten näiden alueiden kehitystä.
- **Suurella osalla maata riski asuntovarallisuuden arvon laskuun voimistuu,** korostaen alueellisia varallisuuden eroja ja sitoen asukkaita mahdollisesti vääränlaiseen asuntoon/asuinapaikkaan.
 - Erityisen huomionarvoista ikääntyvälle väestölle. Voi myös estää esim. muuttoja työn perässä.
- **Vakuusarvojen heikkeneminen estänee tulevaisuudessa entisestään uuden asuntotuotannon mahdollisuuksia** merkittävässä osassa maata. Tämä vaikeuttaa väestönkehityksen suunnan kääntämistä.
 - (Itsekritiikki): osin väestöennusteet tuottavat tähän itseään toteuttavan ennusteen piirteitä.
- **Suurten kaupunkien kasvu nojaa maahanmuuttoon.** Vaikutukset asumisen tarpeiden, kohtuuhintaisuuden sekä alueellisen eriytymisen näkökulmasta huomionarvoisia.

Valmistuneet asunnot 2020-2040, 10 000 asukasta kohden

Vanhojen osakeasuntojen hintaindeksi vuonna 2024 (2010=100)

Heikentääkö eriytynyt väestönkehitys tasa-arvoisuutta?

- **Eriytyvä väestönkehitys johtanee entisestään keskityviin palveluihin** – etenkin supistuvilla alueilla asuvilla palvelut ovat entistä suuremman etäisyyden päässä.
 - Kuinka kaukana peruspalvelut voivat sijaita, ennen kuin negatiiviset vaikutukset ovat liialliset?
 - **Kärsiikö laajan hyvinvointivaltion kannatuspohja, kun kokemus peruspalveluista heikkenee nopeasti?**
- **Väestön voimakas keskittyminen keskittää myös poliittista valtaa.** Hiljeneekö supistuvien alueiden ”ääni” kansallisessa politiikassa – heikentäen kykyä nostaa esiin näillä alueilla relevantteja ilmiöitä?
 - Esim. ennakoitu kehitys jo 2030-luvulla tilanteeseen, jossa enemmistö kansanedustajista tulee Helsingistä, Uudeltamaalta, Pirkanmaalta ja Varsinais-Suomesta.
 - Toisaalta kasvava maahanmuuttajataustainen väestö – kasvava väestönosa, jolla ei ole ”ääntä” kansallisessa politiikassa.
- **Maahanmuuttajataustainen väestö kasvaa nopeasti, korostaen myös tämän ryhmän merkitystä sosiaalisten riskien näkökulmasta.**
 - Kahden kerroksen hyvinvointivaltio? Muodostuuko (EU:n ulkopuolisista) maahanmuuttajista uusi alaluokka?

Laskelma kansanedustajapaikkojen kehityksestä*

Kansanedustajat	2024	2030	2040	2050
Pirkanmaan vaalipiiri	20	21	21	22
Vaasan vaalipiiri	16	15	15	14
Oulun vaalipiiri	18	18	18	18
Hämeen vaalipiiri	14	13	13	12
Uudenmaan vaalipiiri	37	38	39	41
Varsinais-Suomen vaalipiiri	17	18	18	18
Ahvenanmaan vaalipiiri	1	1	1	1
Kaakkois-Suomen vaalipiiri	15	14	13	12
Lapin vaalipiiri	6	6	6	6
Satakunnan vaalipiiri	8	7	7	6
Keski-Suomen vaalipiiri	10	10	10	10
Savo-Karjalan vaalipiiri	15	15	14	13
Helsingin vaalipiiri	23	24	25	27

Muutos kansanedustajien määrässä	2024-2030	2030-2040	2040-2050	2024-2050
Pirkanmaan vaalipiiri	1	0	1	2
Vaasan vaalipiiri	-1	0	-1	-2
Oulun vaalipiiri	0	0	0	0
Hämeen vaalipiiri	-1	0	-1	-2
Uudenmaan vaalipiiri	1	1	2	4
Varsinais-Suomen vaalipiiri	1	0	0	1
Ahvenanmaan vaalipiiri	0	0	0	0
Kaakkois-Suomen vaalipiiri	-1	-1	-1	-3
Lapin vaalipiiri	0	0	0	0
Satakunnan vaalipiiri	-1	0	-1	-2
Keski-Suomen vaalipiiri	0	0	0	0
Savo-Karjalan vaalipiiri	0	-1	-1	-2
Helsingin vaalipiiri	1	1	2	4

*Laskelma perustuu 2020-luvun tason maahanmuuttoon. **Keskeisenä olettamana ulkomaankansalaisten osuuden säilyminen nykyistä vastaavan ikäryhmittäin vieraskielisten ryhmässä!** Laskelma tehty alun perin Satakunnan Kansalle.

Lopuksi...

Suurin osa demografisista tulevaisuuden haasteista johtuu suomalaisen yhteiskunnan institutionaalisista onnistumisista

→ Esim. elintason nousu, lapsikuolleisuuden lasku, elinajanodotteen kasvu, tasa-arvioistuminen, koulutustason nousu jne.

Sosiaalipolitiikalla ja hyvinvointivaltiolla on suuri rooli tässä onnistumisissa.

Mikä on sosiaalipolitiikan tutkimuksen ja toteutuksen rooli tulevaisuuden (demografisiin haasteisiin) vastaamisessa?

Miltä näyttää 2040-luvun suomalainen hyvinvointivaltio?

**TURUN
YLIOPISTO**

KIITOS!